

Sida

Fördjupad strategirapport för utvecklingssamarbete inom hållbar miljö, hållbart klimat och hav samt hållbart nyttjande av naturresurser 2018-2022

Ärendenummer: 21/000021

Sammanfattar strategigenomförandet av hela strategin, från strategins början fram till den 15 mars 2021

Innehåll

Om strategirapporten – syfte och upplägg	1
1. Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning.....	4
2. Översikt av strategisammanhanget.....	5
2.1 Förändringar i strategisammanhanget	5
2.2 Perspektiven	7
2.3 Sveriges roll i strategisammanhanget	8
2.4 Synergier med andra svenska strategier och aktörer	9
3. Resultatredovisning	9
Sidas bidrag till förändring på strateginivå	9
3.1 Klimat	12
3.1.1 Förebyggande av klimatförändringar, och minskade utsläpp av växthusgaser och luftföroreningar (Mål 1.1).....	12
3.1.2 Minskad sårbarhet hos människor som lever i fattigdom, och ökad motståndskraft att hantera klimatförändringar och naturkatastrofer. (Mål 1.2).....	14
3.4 Urban utveckling.....	16
3.4.1 Hållbara städer och samhällen (mål 2.3)	16
3.4.2 Tillgång till grundläggande samhällstjänster och bostäder i urbana områden för fattiga människor (mål 2.4).....	18
3.5 Hållbar konsumtion och produktion	19
3.5.1 Hållbara produktions- och konsumtionsmönster, inklusive förebyggande kemikaliekontroll och avfallshantering (mål 2.5).....	19
3.6 Vatten och hav.....	21
3.6.1 Stärkt skydd och återställande, hållbar förvaltning och hållbart nyttjande av marina, kustnära och sötvattenekosystem, biologisk mångfald, naturresurser, samt ekosystemtjänster (mål 3.1)	21
3.6.2 Renare vatten och hav, minskade utsläpp av föroreningar och nedskräpning (mål 3.2)	23
4. Implikationer och rekommendationer.....	25
4.1 Implikationer	25
4.2 Rekommendationer inför kommande strategi.....	25

Om strategirapporten – syfte och upplägg

Syftet med strategirapporten är rapportera Sidas strategigenomförande till UD. Strategirapporten tjänar som underlag till vårsamråden med Utrikesdepartementet (UD) samt till Regeringskansliets (RK) resultatrapportering. Sida är avsändare och UD är målgrupp för och mottagare av strategirapporten.

Vid sidan av strategirapporten redovisar Sida sin verksamhet till regeringen genom årsredovisningen. Denna inkluderar redovisning från strategigenomförandet på en övergripande nivå per strategi. Strategirapporten går djupare och redogör för strategigenomförandet per strategimål för varje strategi och drar även framåtblickande slutsatser.

Strategirapporten är utformad i enlighet med regeringens riktlinjer för strategier. Strategirapporten ska redovisa, analysera och bedöma resultaten av strategigenomförandet i förhållande till angivna strategimål¹ samt redogöra för implikationer för det fortsatta strategigenomförandet. Vid behov ska rapporten redovisa förändringar i förutsättningarna för genomförandet. Det finns tre typer av strategirapporter: Strategirapport år 1, årlig strategirapport och fördjupad strategirapport.

1. **Strategirapport år 1** skrivs för strategiperiodens första år efter genomförd operationalisering. Rapporten sammanfattar slutsatser och redovisar resultat från genomförandet av föregående strategi (i de fall det finns en tidigare strategi). Denna strategirapport redogör även för den förändringsteori som ligger till grund för Sidas stöd inom strategin, centrala överväganden samt hur verksamheten ska genomföras och följas upp under strategiperioden.
2. **Den årliga strategirapporten** skrivs för de år då varken en fördjupad översyn eller operationalisering genomförts.
3. **Den fördjupade strategirapporten** skrivs näst sista året av strategin efter att en fördjupad översyn genomförts. Rapporten redogör för slutsatserna från den fördjupade översyn av strategigenomförandet som sker en gång per strategi. Den fördjupade strategirapporten ska sammanfatta genomförandet av hela strategin hittills² (bl.a. analys av resultat per strategimål) samt ge tydliga rekommendationer inför kommande strategiperiod. Den fördjupade strategirapporten utgör Sidas huvudtillfälle att lämna rekommendationer till regeringens anvisningar inför ny strategi.

Strategirapporten är en lägesuppdatering av strategigenomförandet och bedömer resultat sedan den senaste strategirapporten. Strategirapporten bygger på det underlag som finns tillgängligt vid tillfället för strategirapportens framtagande (t.ex. rapportering, reserapporter, studier, utvärderingar, analyser och anteckningar från partnermöten).

Kapitel 1 sammanfattar Sidas bedömning av strategigenomförandet per strategimål. **Kapitel 2** ger en översikt av strategisammanhanget och beskriver den kontext (tematisk/geografisk) i vilken strategin genomförs. **Kapitel 3** redovisar resultat från strategigenomförandet. **Kapitel 4** redogör för eventuella

¹ I de tidigare resultatstrategierna används begreppet *resultat*. Denna mall använder genomgående begreppet *strategimål* i linje med nya riktlinjer för strategier. I resultatstrategierna är resultaten klustrade kring *resultatområden*. Mallen använder dock genomgående begreppet *stödområde*.

² Dvs. från strategins början fram till 15/3.

implikationer för det fortsatta strategigenomförandet som behöver lyftas till UD samt rekommendationer inför kommande strategi.

”**Trafikljusen**” är Sidas viktigaste signalsystem för att följa hur det går i strategigenomförandet. En bedömning görs för varje strategimål och ger en snabb överblick av nuläget. Bedömningen och motiveringen till denna utgör narrativet i resultatredovisningen (kapitel 3) i strategirapporten. I strategirapporten bedöms två aspekter:

1. **Utveckling mot strategimålet:** Strategimålen anger vad Sidas arbete ska bidra till under en angiven strategiperiod och utgör den huvudsakliga styrningen i strategigenomförandet. Trafikljusbedömning för *utveckling mot strategimålet* används för att få en snabb uppfattning om utvecklingstrender inom de målområden i kontexter där Sida är aktiv. Sidas insatser kan vara med och påverka utvecklingstrender inom de områden där vi är aktiva, men det handlar ofta om större komplexa och långsiktiga förändringar på nationell, regional och/eller global nivå, där ett stort antal faktorer utanför Sidas kontroll inverkar på utvecklingen i kontexten. Trafikljusbedömningen och färgsättningen motiveras och beläggs utifrån tillgänglig statistik, källor eller rapporter.

Bedömning av utvecklingstrender i kontexten i förhållande till **strategimålen**:

- Grön:** Utvecklingen går framåt
- Gul:** Utvecklingen går delvis framåt eller delvis bakåt
- Röd:** Utvecklingen går bakåt

2. **Portföljens relevans:** Sidas strävan är att sätta samman och upprätthålla en relevant och väl avvägd portfölj i förhållande till utvecklingsutmaningar i respektive strategikontext, strategins mål och Sidas ambitioner avseende förväntade förändringar och resultat. *Portföljens relevans*, dvs. om Sida har satt samman en väl avvägd portfölj av insatser och aktiviteter som bedöms bidra till förändring i linje med strategimålet.

Sida måste löpande justera sin förändringsteori och portfölj utifrån olika aspekter:

- (i) föränderlig kontext och sammanhang, (ii) efter den styrning som myndigheten får och (iii) beroende på om aktiviteter inte gett eller förväntas ge resultat. Trafikljusbedömningen och färgsättningen av detta trafikljus beaktar och utgår från dessa aspekter.

Bedömning av **portföljens relevans**:

- Grön:** Portföljen är relevant
- Gul:** Portföljen är delvis relevant
- Röd:** Portföljen är inte relevant

1. Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning

	2018		2019		2020	
	Mål ³	Portfölj ⁴	Mål	Portfölj	Mål	Portfölj
1. Klimatmässigt hållbar utveckling						
1.1 Förebyggande av klimatförändringar						
1.2 Hantera klimatförändringar och naturkatastrofer						
1.3 Hållbara energisystem						
2. Miljömässigt hållbar utveckling						
2.1 Landbaserade ekosystem						
2.2 Tillgång till förnybar energi						
2.3 Hållbara städer och samhällen						
2.4 Tillgång till samhällstjänster/bostäder i städer						
2.5 Hållbara produktions- och konsumtionsmönster						
3. Hållbara hav och vattenresurser						
3.1 Hållbara marina, kustnära och sötvatten-ekosystem						
3.2 Renare vatten och hav						

³ Bedömning av utvecklingen i kontexten i förhållande till **strategimålen**: Grön: Utvecklingen går framåt; Gul: Utvecklingen går delvis framåt eller delvis bakåt; Röd: Utvecklingen går bakåt.

⁴ Bedömning av **portföljens relevans**: Grön: Portföljen är relevant; Gul: Portföljen är delvis relevant; Röd: Portföljen är inte relevant.

2. Översikt av strategisammanhanget

**Totalt strategi-
belopp: 6500 MSEK**

**Utbetalat belopp hittills:
3719 MSEK**

**Antal insatser 2020:
83**

2.1 Förändringar i strategisammanhanget

Utvecklingen av den multidimensionella fattigdomen globalt

Under hösten 2020 tog Sida fram ett utkast till analys av den globala multidimensionella fattigdomen⁵, som kommer att färdigställas under våren 2021. Detta inledande avsnitt är en sammanfattning av analysens slutsatser.

Efter en lång period av påtagligt minskande multidimensionell fattigdom i världen har trenden vänt, något som förstärkts av covid-19-pandemin. Minskningen i *resursfattigdomen* saktade av redan innan pandemin, vars följdverkningar i kombination med konflikt och klimatförändringar har lett till att den extrema inkomstfattigdomen ökar i världen för första gången på en generation⁶. Tre fjärdedelar av världens extremt fattiga lever i fragila och konfliktpåverkade länder och en stor del av de extremt fattiga i världen lever på landsbygden, är unga och lågt utbildade. Afrika är den kontinent där störst andel av befolkningen lever i extrem inkomstfattigdom. Utbildningsnivån i den vuxna generationen har stigit och i genomsnitt lever människor längre och friskare liv. Samtidigt har andelen människor som lever i livsmedelsotrygghet ökat. Antalet väpnade konflikter ligger på en historiskt hög nivå och utvecklingen inom *mänsklig säkerhet* går mestadels i fel riktning. Mellan 2015 och 2018 fördubblades exempelvis den extrema fattigdomen i MENA-regionen som en konsekvens av kriget i Syrien och Jemen. Fram tills nyligen var trenden inom dimensionen *möjligheter och val* positiv. Tillgången till hälsovård, energi, vatten och sanitet ökade, liksom andelen barn som går i skolan, men framstegen har varit ojämna och de största utmaningarna finns i fragila och konfliktdrabbade stater, som halkar efter globalt. Det råder en negativ trend vad gäller SRHR i allmänhet och rätten till abort specifikt. Efter en lång positiv utveckling i dimensionen *makt och röst* så minskar andelen människor som lever i samhällen där de kan påverka sitt lands politiska utveckling. Utrymmet för röstbärare, exempelvis miljöförsvare, MR-aktivister och journalister, begränsas aktivt och i ökande grad. Intolerans och diskriminering av minoritetsgrupper, inte minst hbtqi-personer och urfolk, har ökat. *Den multidimensionella fattigdomen tar sig olika uttryck för olika grupper och människor.* Den är särskilt bred och djup för urfolk och andra minoriteter, äldre och barn, människor i fragila och konfliktdrabbade kontexter, personer med funktionsvariation, samt migranter och flyktingar. Kvinnors och flickors multidimensionella fattigdom är bredare och djupare än mäns och pojkars, och på samma sätt skiljer sig situationen åt mellan landsbygd och stad.

Analysen av den globala multidimensionella fattigdomen visar på strukturella orsaker till fattigdomen. En tudelad *politisk och institutionell kontext* med svaga och i ökande grad repressiva institutioner, men även den informella strukturen med patriarkala sociala normer, patronage och elite capture⁷, bidrar till att människor hålls kvar i fattigdom. Repressiv lagstiftning, hot och trakasserier begränsar människors makt och röst, och diskriminerar kvinnor och flickor. Konflikters förödande effekter på fattigdomen i alla dess dimensioner framstår tydligt i analysen av *konfliktkontexten*. Den ökande matosäkerheten beror bland annat på konflikter, ofta förvärrat av klimatrelaterade katastrofer, och att livsnödvändiga ekosystem är under tryck. Analysen av den *ekonomiska och sociala kontexten* visar att den ekonomiska utvecklingen, särskilt i Afrika, inte är tillräckligt inkluderande och att det saknas

⁵ Analys av den globala multidimensionella fattigdomen, utkast, Sida, 2020

⁶ Enligt Världsbankens beräkningar har omkring 120 miljoner människor blivit extremt inkomstfattiga till följd av pandemin, och under 2021 väntas detta uppgå till mellan 140 och 163 miljoner. De som drabbas hårdast är i hög utsträckning löneanställda i städer och utanför jordbruket, och kvinnor och unga liksom migrantarbetare.

⁷ *Patronage* är en form av patron/klient/beskyddarstrukturer, och *elite capture* beskrivs enklast som en form av korruption där grupper som delar på makten fördelar offentliga resurser mellan sig, på allmänhetens bekostnad.

tillräckligt med produktiva jobb, samtidigt som produktiviteten behöver öka generellt. Analysen av *miljökontexten* visar att den ekonomiska utvecklingen, som varit drivande bakom minskningen av fattigdomen, delvis har skett på bekostnad av att naturen utarmas, föroreningar ökar och klimatförändringen fortgår, vilket slår undan förutsättningarna för en hållbar utveckling. Minst fyra av nio planetära gränser bedöms ha överskridits⁸. Människor som lever i fattigdom är ofta beroende av biologisk mångfald och naturresurser för sin försörjning, och är särskilt sårbara för klimatförändringen.

Utvecklingen i strategisammanhanget

De globala trenderna bekräftar med andra ord en situation som är långt ifrån miljömässigt hållbar⁹. Det är till exempel allt tydligare att det finns ett akut behov av fortsatt kraftfulla åtgärder inom miljöområdet för att begränsa de långtgående negativa konsekvenserna som den rådande utvecklingen medverkar till. Bland annat blir effekterna av klimatförändringen effekter blir allt allvarligare, förlusten av biologisk mångfald och ekosystemtjänster ökar och föroreningar inklusive kemikaliebelastning fortsätter att skörda liv¹⁰.

Enligt United Nations Environment Programme (UNEP) ser Covid-19 pandemin ut att leda till en tillfällig minskning av de globala utsläppen för 2020. Trots detta är världen på väg mot en temperaturökning över 3 grader, vilket är bortom Parisavtalets mål. En grön återhämtning från pandemin skulle kunna minska 25 % av växthusgasutsläppen till 2030, men för detta krävs stora åtaganden före nästa klimatomöte 2021¹¹. Global Risks Report 2020 konstaterar att hot mot miljö, inklusive klimat och biologisk mångfald, är en stor och långsiktig risk mot mänskligheten och där den politiska polariseringen och ekonomiska konflikter gör det svårt att nå global enighet kring vilka åtgärder som ska prioriteras¹². Det minskade demokratiska utrymmet är fortsatt en stor utmaning. Urfolk och kvinnor är särskilt utsatta. Miljö- och markförsvarare utsätts för hot eller mördas. Under 2019 dog fyra miljöförsvarare varje vecka någonstans i världen¹³.

Den centrala vikten av en miljö- och klimatsmart utveckling för att säkra fattigdomsbekämpning, minska utsatta länders, lokalsamhällens och hushålls sårbarhet, och för att kunna uppnå samtliga globala mål blir därmed allt tydligare. Det finns ett akut behov av kraftfulla åtgärder inom miljöområdet för att på sikt kunna uppnå Sidas vision om ”varje människas rätt och möjlighet att leva ett värdigt liv”.

Covid-19 har skapat en global kris som blottlagt hur dåligt rustade samhället är vad gäller hantering och beredskap för pandemier och katastrofer, särskilt i sårbara länder. Covid-19 har också visat på en stark koppling mellan hälsa och miljö och vikten av att kunna arbeta integrerat och adaptivt när svåra situationer uppstår. Många röster pekar också på att investeringar och återuppbyggnadsarbetet har en stor potential att främja den radikala omställning som krävs för ett hållbarare och mer rättvist resursutnyttjande som inte överskrider de planetära gränserna.

Samtidigt kan också flera positiva trender skönjas: (1) Den privata sektorn fortsätter att vara allt mer medveten och investerar till exempel för att klimatsäkra sin verksamhet och i nya tekniska innovationer på miljöområdet; (2) Kostnaderna för förnybar energi fortsätter att vara alltmer konkurrenskraftiga gentemot övriga energikällor; (3) USAs återinträde i Parisavtalet kan innebära en viktig injektion i det multilaterala klimatarbetet (4) Den yngre generationen har mobiliserats och ställer krav på beslutsfattare att agera i en omfattning som inte gjorts tidigare (5) Andra ljuspunkter är

⁸ Klimatförändring; förlust av biologisk mångfald; förändrad markanvändning; övergödning

⁹ Planetary boundaries: Guiding human development on a changing planet.

Will Steffen^{1,2,*}, Katherine Richardson³, Johan Rockström¹, Sarah E. Cornell med fler, Science, 13 Feb 2015, Vol. 347, Issue 6223, 1259855

¹⁰ Special Report Global warming of 1.5 C, s 5-23, IPCC, FNs klimatpanel

¹¹ UNEP's Annual Emissions Gap Report 2018, s 95-97

¹² Global Risks Report 2020, s. 9-15 och 29-37, World Economic Forum

¹³ Global Witness; Defending tomorrow, The climate crisis and threats against land and environmental defenders, July 2020, s. 6

EUs gröna giv¹⁴ och flera breda allianser, med aktörer från privata sektorn, myndigheter och civilsamhället, som verkar för omställning mot en grön/cirkulär ekonomi¹⁵.

2.2 Perspektiven

Genomförandet av strategin utgår från miljö och klimatperspektivet men övriga perspektiv som genomsyrar Sveriges utvecklingsarbete integreras också. Detta sker främst i portföljutveckling, insatshantering och i den normativa dialogen med partners (se förändringsteorin, Fig. 3).

Fattigdomsperspektivet som utgår från en mångdimensionell syn på fattigdom (MDPA) är centralt och relevant för alla strategimål inom strategin. Fattigdomsperspektivet har utgjort en central utgångspunkt för operationaliseringen av strategin, inklusive i utvecklandet av förändringsteorin och de tre dimensioner som identifieras, (se Fig. 3) både på strateginivå och för varje strategimål. Genom dialog har MDPA-ansatsen förstärkts under strategiperioden vilket lett till tydligare resultatrapportering från flera partner. UNEP har med stöd från Sida under 2020 låtit genomföra en fattigdomsanalys av projektportföljen 2014-2017, som har resulterat i en rad rekommendationer för hur UNEP kan stärka integreringen av fattigdomsperspektivet i sin verksamhet.

Rättighetsperspektivet tillämpas i portföljen genom integrering i stödområdena och genom direkta insatser. I linje med operationaliseringsplanen har Sida bland annat arbetat med lokalbefolkningars roll och rättigheter i förhållande till långsiktigt hållbart nyttjande av ekosystem. Genom dialog har bland annat International Union for Conservation of Nature (IUCN) ökat sitt arbete inom ekosystemtjänster och mänskliga rättigheter. Sida har också fattat beslut om flera nya stöd som tydligt knyter ihop miljö och mänskliga rättigheter såsom EarthRights International (ERI), SwedWatch och Urgent Action Fund. I och med att det totala strategibeloppet utökats kraftigt under perioden ligger dock procentandelen med del- respektive huvudsyfte kvar på ungefär samma nivå som 2018 (se figur 1).

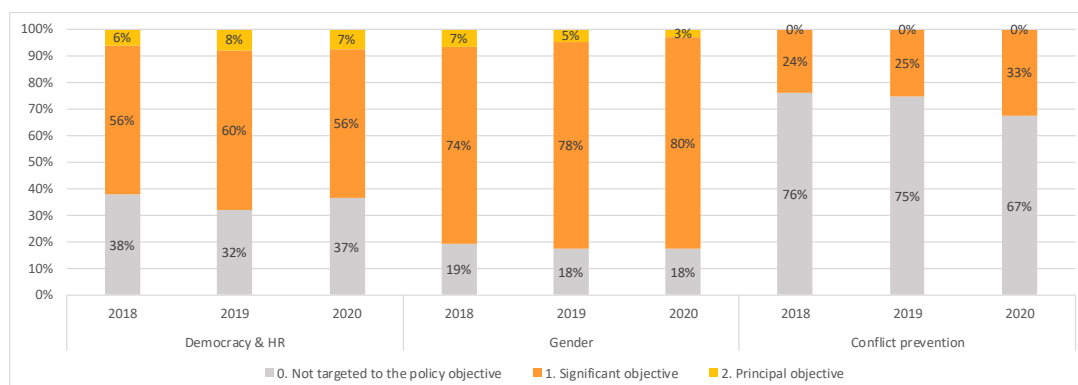
Jämställdhetsperspektivet har tydligt förstärkts i portföljen genom dialog kring ökad integrering och bättre genomslag i analys, budget, resultatramverk och rapportering. Under strategiperioden har fokus varit på att stärka integreringen av jämställdhet i portföljen snarare än att ha riktade insatser, vilket har fått genomslag. Utbetalningar med jämställdhet som delsyfte ökade från 74 % (2018) till 80 % 2020 genom en tätare normativ dialog med partner (se figur 1), inte minst inom energiportföljen där Sida bland annat har fått genomslag för att integrera frågan inom Världsbankens Energy Sector Management Assistance Program (ESMAP). Inom den marina portföljen har Sida aktivt drivit jämställdhet vilket resulterat i att Havsmyndigheten integrerat jämställdhet i arbetsprogrammet och skapat ett speciellt arbetsområde tillsammans med Food And Agriculture Organisation (FAO) för att stärka kvinnors inflytande kopplat till fiske. Energia som arbetar med att främja jämställdhetsfrågor kring energi, bland annat genom att främja tillgången till finansiering för kvinnliga entreprenörer samt sprida hållbar energiteknik med fokus på kvinnors behov, är exempel på en rikad insats med jämställdhet som huvudsyfte.

Konfliktperspektivet är mindre framträdande inom strategin. Under strategiperioden har Sida dock tagit upp det som dialogfråga med flera partner och procentandelen utbetalda medel med konflikt som delsyfte har tydligt ökat, från 24 % under 2018 till 33 % för 2020 (se figur 1), bland annat genom insatser som IIED Core support 2019/20-23/24 och UN Habitat 2020-2023. I linje med gMDPAn bör ytterligare stärkande av konfliktperspektivet - och kopplingarna mellan humanitärt- långsiktigt utvecklingssamarbete och fredsbyggande utifrån ett miljö/klimatperspektiv - övervägas inför kommande ny strategiperiod.

¹⁴ European Commission, 2020. 'A European Green Deal – Striving to be the first climate-neutral continent'. www.ec.europa.eu

¹⁵ PACE, 2019. 'Platform for accelerating the circular economy – Annual Report 2019.

Figur 1: Fördelning av policymarkör för demokrati och mänskliga rättigheter, jämställdhet samt konfliktförebyggande, fred och säkerhet

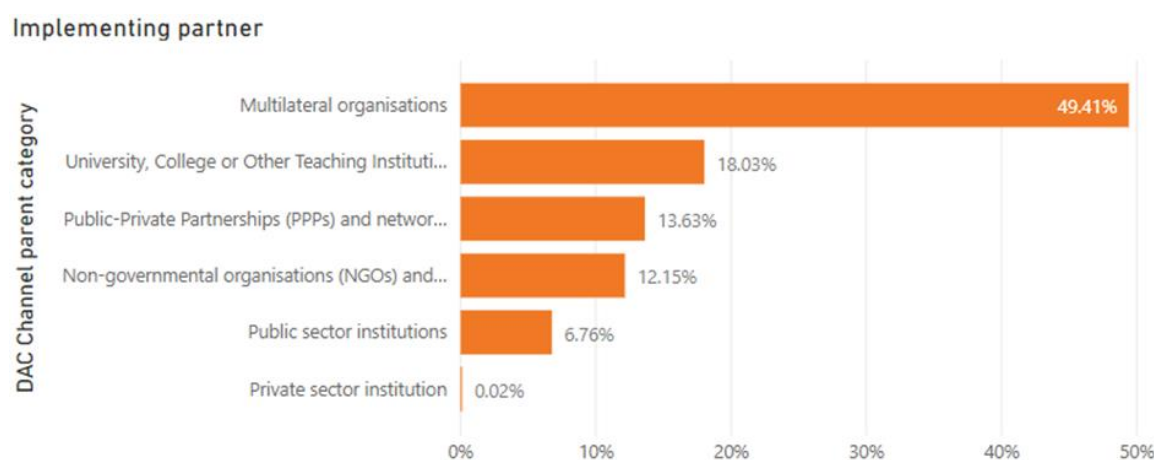

2.3 Sveriges roll i strategisammanhanget

Miljö och klimat är, i såväl Agenda 2030 som i policyramverket för svenskt utvecklingssamarbete, både ett (flertal) mål i sin egen rätt och samtidigt en grundförutsättning för en hållbar utveckling och fattigdomsminskning. Sverige är en ledande aktör inom miljö- och klimatområdet som har hög trovärdighet bland annat på grund av sitt långsiktiga engagemang. Strategin för Sveriges globala utvecklingssamarbete inom hållbar miljö, hållbart klimat och hav samt hållbart nyttjande av naturresurser är ett uttryck för detta, och strategibeloppet för nuvarande period har inneburit en kraftfull ambitionshöjning jämfört med tidigare strategiperiod. Strategin är ovanlig globalt sett då den tar ett samlat grepp om miljöutmaningarna.

Det finns ett minskat intresse för givarsamordning på det globala planet och givarlandskapet inom miljö och klimat är splittrat. Sida ger primärt kärnstöd (eller korgstöd/breda programstöd) för att stärka ägarskap och flexibilitet. Detta ger även möjligheten att driva och få gehör för prioriterade dialogfrågor. Sida är en av få givare som kan använda innovativa instrument flexibelt såsom garantier och utlysningssonder, vilket ökar förutsättningen för mobilisering av privat finansiering för investeringar.

Figur 2: Fördelning av olika typer av organisationer

Sidas största samarbetspartners i genomförandet av strategin är multilaterala organisationer som FN och Världsbanksgruppen. Andelen har ökat från 44 % under 2018 till 49% under 2020. Med ökat strategibelopp och minskat intresse för multilateral verksamhet hos vissa givare, bedöms denna utveckling som relevant. Sida ger också stöd till ett mindre antal små aktörer som bedömts spela en

viktig roll i sammanhanget. Under 2020 har organisationer från civila samhället uppburit 12% av anslaget och 18% av anslaget har omfattat universitet/högskolor/tankesmedjor. Överlag är bedömningen att sammansättningen av olika typer av partners i portföljen är relevant och i linje med prioriteringarna i operationaliseringsplanen (se figur 2).

2.4 Synergier med andra svenska strategier och aktörer

Arbetet med strategin har beröringspunkter med samtliga globala tematiska strategier allt ifrån liknande mål till mer konkreta samarbeten och samfinansiering av partners. Några exempel redovisas nedan:

- *Globala strategin för ekonomiskt hållbar utveckling*: synergier finns vad gäller nyttjande av naturresurser som jordbruk, fiske och skog samt markrättigheter genom samfinansiering till Oxfam, Forest Farm Facility, Rights Resources Initiative (RRI), Danish Institute, ett privatsektorsamarbete (PPDP) och en utlysningssfond.
- *Strategin för Sveriges utvecklingssamarbete avseende arbetet med de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer 2018–2022*: samarbeten kopplade till mänskliga rättigheter och miljö genom till exempel stöd till EarthRights international och RRI.
- *Strategin för Sveriges utvecklingssamarbete för global jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter 2018–2022*: beröringspunkter finns för att driva dialog om jämställdhet i insatserna för bättre genomslag i målgruppsanalys och resultatramverk. Samfinansiering sker av stöd till Urgent Action Fund för kvinnliga miljöförsvare.
- *Strategi för Sveriges utvecklingssamarbete för hållbar social utveckling 2018-2022*: kopplingar mellan miljö och hälsa finns genom stöd till WHO för ökad integrering mellan hälsa och miljö, samfinansiering till Global Water practice team på Världsbanken för vattenresursförvaltning och WASH agendan, samt stöd till Reall som kopplar ihop bostäder och vatten och sanitet.
- Samarbete finns även med flera *enheter på Sidas PARTNER-avdelning*, kring forskning, garantier, innovativa arbetssätt och partnerskap.

I strategiportföljen finns också flera exempel på samarbete med strategiska svenska aktörer som genomför specifika insatser, inklusive myndigheter (till exempel Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Tillväxtverket, Havs- och Vattenmyndigheten), svenska universitet (till exempel Sveriges Lantbruks Universitet, Göteborgs Universitet och Stockholms Universitet), svensk-baserade internationella tankesmedjor (till exempel Stockholm Environmental Institute, Stockholm Resilience Center, Stockholm International Water Institute och Global Water Partnership Organisation) och enskilda organisationer med svenska kontor (till exempel WWF). Nära samarbete och koordinering kring dialog med FN-organ (till exempel UNEP, UNDP, UNHabitat, UNDRR med flera) sker även med Utrikesdepartementet, och där relevant även sakdepartement främst Miljödepartementet och Finansdepartementet¹⁶, i). Inom ramen för samarbeten med Världsbanksgruppen (WBG inklusive IFC) sker koordinering internt på Sida med MULTI-enheten liksom med Nordisk-baltiska kontoret i Washington. Sida strävar vidare efter mer utvecklat samarbete med utlandsmyndigheterna för att ytterligare stärka länkarna mellan de olika nivåerna.

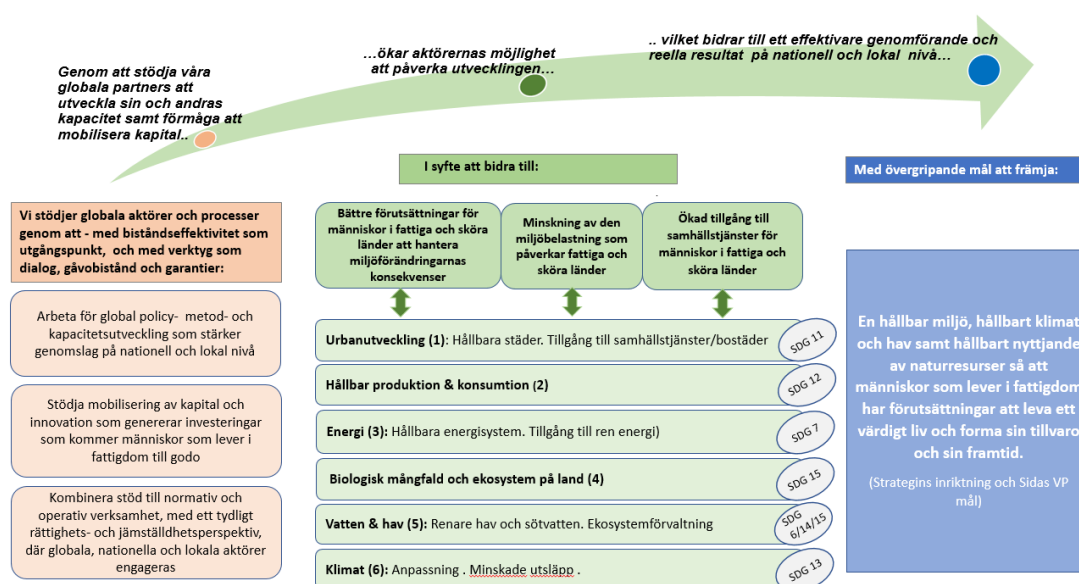
3. Resultatredovisning

Sidas bidrag till förändring på strateginivå

Det övergripande målet i Sidas förändringsteori för genomförandet av strategin är att - utifrån strategin samt Sidas verksamhetsmål - ”*främja en hållbar miljö, hållbart klimat och hav samt hållbart nyttjande av naturresurser så att människor som lever i fattigdom har förutsättningar att leva ett värdigt liv och forma sin tillvaro och sin framtid*”.

¹⁶ Bostadsfrågorna låg till och med 2020 under Finansdepartementet

Figur 3: Sammanfattning av förändringsteorin för genomförandet av strategin

Utifrån strategins 10 strategimål och deras korrelation till Agenda 2030 utgår det operativa genomförandet av strategin från sex olika tematiska huvudområden: Hållbar energi (SDG 7), hållbara städer (SDG 11), hållbar konsumtion och produktion (SDG 12), klimat (SDG 13), vatten och hav (SDG 6, 14 och delvis 15), samt ekosystem och biologisk mångfald (SDG 15) vilka sammantaget bidrar till **tre olika dimensioner av kopplingar mellan strategimålen och fattigdomsbekämpning:**

- Bättre förutsättningar för främst människor i fattiga och sköra länder att hantera miljöförändringarnas konsekvenser;
- Minskning av främst den miljöbelastning som påverkar fattiga och sköra länder; samt
- Ökad tillgång till samhällstjänster för främst människor i fattiga och sköra länder.

De tre dimensionerna uppnås genom stöd till globala partner som utvecklar kapacitet och möjliggör mobilisering av kapital för investeringar som kommer människor som lever i fattigdom till godo. Se figur 3.

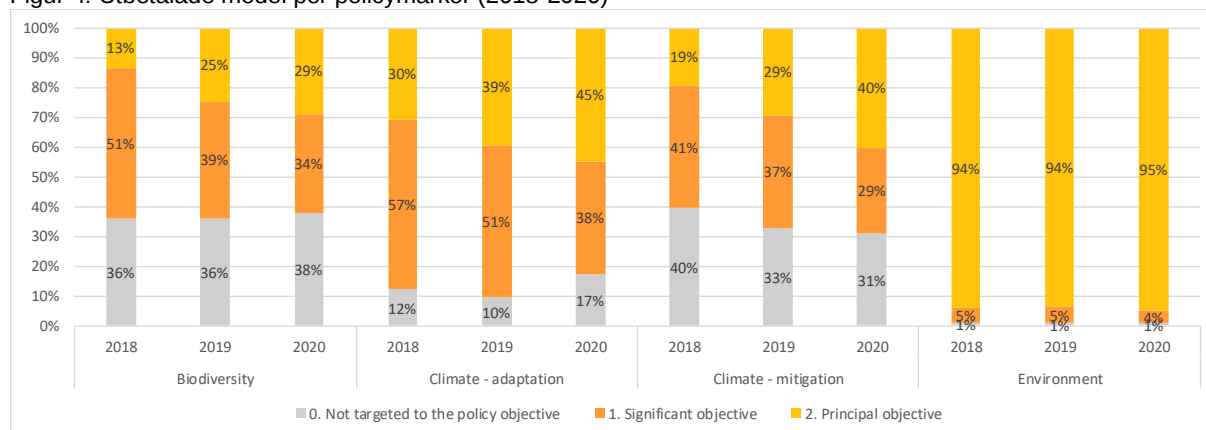
Delegerat belopp 2020 var 1,262 MSEK. Av tabell 1 nedan framgår det att 1,276 MSEK utbetalats under 2020. Den totala utbetalningen för perioden 2018-2020 uppgår till 3,719 MSEK av strategibeloppet på 6,5 MSEK för hela strategiperioden. Med nuvarande indikativa anslagsallokering kommer inte det totala strategibeloppet betalas fullt ut.

Tabell 1: Utfall och delegerat strategibelopp i MSEK för perioden 2018-2021

Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Totalt utfall 2018-2020	Delegerat belopp 2021
1,126	1,318	1,276	3,719	1,335

Figur 4 nedan visar utbetalade medel för policymarkörerna biodiversitet, klimat och miljö. Utbetalade medel med policymarkör miljö som huvudsyfte har som planerat legat högt (ca 95%) under perioden 2018-2020. På de specifika områdena klimat och biologisk mångfald har andelen huvudsyften tydligt ökat under perioden (fördubblats för biologisk mångfald och utsläppsminskningar, samt en 50% ökning för klimatanpassning), vilket är i linje med prioriteringar under operationaliseringen.

Figur 4: Utbetalade medel per policymarkör (2018-2020)

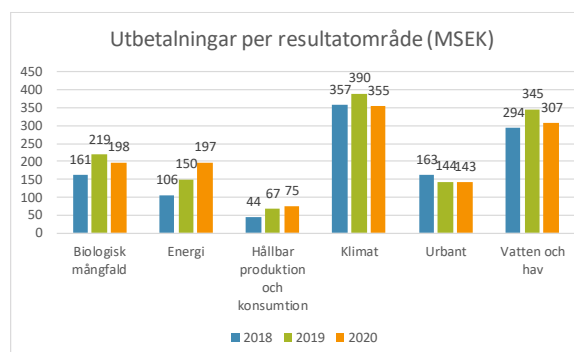

Figur 5 nedan redovisar utfall/utbetalningar per stödområde. Största utbetalningarna under 2020 har skett inom klimat (355 MSEK), följt av vatten & hav (307 MSEK), samt biologisk mångfald (198 MSEK) och energi (197 MSEK) vilket är i linje med operationaliseringsplanen. Nivån på utbetalningen inom energiområdet 2020 förklaras med en Covid-19 komponent i en insats. Området hållbara städer (urbant) har utbetalningar under perioden 2018-2020 legat konstant men lägre än övriga områden, vilket beror på svårighet att identifiera en global partner inom bostadsbyggande. Hållbar produktion och konsumtion, som trots ökning under samma period till följd av nya stöd, ligger lägre än andra områden. De tre största områdena har gått ned under perioden till följd av minskat strategibelopp för 2020.

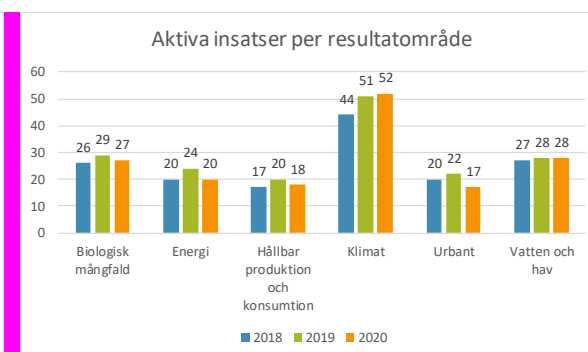
Våra största samarbetspartner och största mottagarna av medel under 2020 var FN med 321,5 MSEK, Världsbanksgruppen 230,4 MSEK, följt av Stockholm Environment Institute 60 MSEK. Svensk resursbas har en tydlig roll i genomförandet av strategin och inkluderar myndigheter såsom KEMI, Naturvårdsverket, HaV samt forskningsinstitutioner såsom Göteborgs Universitet, Stockholm Environmental Institute och SIWI.

När det gäller antalet insatser som omfattas av strategin bör det understrykas att majoriteten av insatserna berör fler än ett stödområde och fler än ett strategimål vilket betyder att antalet insatser inte kan summeras på ett adekvat sätt. Stödområdet klimat är för 2020 störst med 52 insatser följt av 28 insatser för vatten och hav och 27 för biologisk mångfald (se figur 6). Sammanfattningsvis kännetecknas vattenområdet av flera relativt stora insatser, medan hållbar produktion och konsumtion består av färre men strategiska. De övriga områdena består av en storleksmässig blandning.

Figur 5: Utfall per resultat område 2020

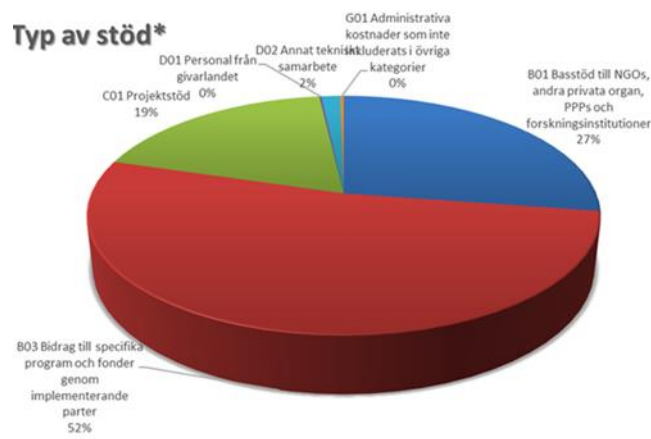

Figur 6: Antal insatser per resultat område 2020

Den vanligaste stödformen är program- och kärnstöd och utgör 52% av insatsportföljen, följt utav stöd till civilsamhällsorganisationer, forskningsinstitutioner och privata aktörer (PPDP:er) som står för 27% samt projektstöd som uppgår till 19% av portföljen (se figur 7 nedan).

Figur 7: Olika typer av stöd

Den pågående pandemin har under 2020 haft implikationer både för strategiportföljen och för genomförandet.

- Planerade nya insatser kring hållbara städer och biologisk mångfald ”parkerades” till förmån för beslut om totalt 129 MSEK i nya särskilda Covid 19-komponenter inom pågående stöd som relaterar till urban sårbarhet, energi, katastrofriskreducering (DRR) samt WASH. Dessa områden har bedömts som strategiska att stärka upp, i syfte att dämpa effekterna av pandemin¹⁷.
- Många partners har delvis ställt om, inte minst för att stötta utveckling av och tillgång till innovativa och/eller digitala mötes- och kommunikationsplattformar. I LAC regionen har till exempel *Get.pro* stöttat utvecklingen av nya lösningar för gemensamma regionala utmaningar beträffande energi- och klimatplanering genom att facilitera innovativa virtuella (på grund av covid-19) möten av regionens Technical Forum of Regional Energy Planners på både policy och operationell nivå.¹⁸
- För andra partners har planerade aktiviteter som inte kunnat genomföras senarelagts av partner. Flera globala processer, som dialogen för ny kemikaliestrategi - ”SAICM post 2020”, har skjutits fram ett år. För många civilsamhällesorganisationer har däremot arbetet på lokal nivå försvårats och försenats genom bristande IT-infrastruktur och att virtuella sammankomster många gånger inte kan ersätta aktiviteter på plats.

3.1 Klimat

Portföljen för klimat kan följas både utifrån strategimål och som policymarkör. Totalt 355 MSEK, fördelat på komponenter i totalt 48 insatser, utbetalades 2020 kopplat till de två klimatmålen i strategin (se figur 5). Procentandelen med **klimatanpassning respektive utsläppsminskningar som huvudsyfte**, utifrån klimatpolicymarkörerna¹⁹ (vilket är den metod Sverige har som bas för rapportering av klimatfinansiering) har konstant ökat under strategiperioden (se figur 4).

3.1.1 Förebyggande av klimatförändringar, och minskade utsläpp av växthusgaser och luftföroreningar (Mål 1.1)

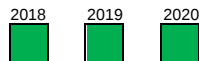
¹⁷ 129 MSEK har under 2020 betalats ut för olika Covid19 komponenter (UN-Habitat 20 MSEK, Cities Alliances/SDI 30 MSEK, ESMAP för elektrifiering av vårdinrättningar 50 MSEK, UNDRR 20 MSEK, WB-GWP/WASH 9 MSEK).

¹⁸ Annual Progress Report Get.pro, September 2019 – August 2020. sid. 35, Dox: 038050/20

¹⁹ De två Riomarkörerna för klimat är klimatanpassning och utsläppsminskning.

Sida bedömer att utvecklingen vad gäller klimat och utsläpp går bakåt. Gränsöverskridande utsläpp av växthusgaser har ökat med 1,5% per år, och rekordhöga nivåer uppmättes år 2019 om 59,1 GtCO₂e²⁰. Det finns inga signaler om att utsläppen skulle nå toppen de närmsta åren. Coronapandemin innebär sannolikt en viss reduktion i utsläpp²¹ men det återstår att se huruvida återhämtningen efter pandemin kommer innebära återgång till fortsatt ökande utsläpp. Om nuvarande "Nationally Determined Contributions" genomförs är det till 66% sannolikt att uppvärmningen uppgår till 3,2°C i slutet av seklet. G20-länderna står för 74% av alla utsläpp men endast fem G20-länder har antagit mål om noll-utsläpp. EUs nyligen väsentligt höjda ambition om utsläppsminskningar till 2030 och USAs återinträde till Parisavtalet är positiva framsteg men den kollektiva ambitionen måste öka mer än femfaldigt för att hålla temperaturökningen under 1,5 grader. Många luftföroreningar är även starkt klimatpåverkande med negativ effekt på vegetation och grödor samt människors hälsa. Enligt WHO bedöms luftföroreningar leda till cirka 7 miljoner dödsfall per år och 9 av 10 som bor i urbana områden utsätts för nivåer över WHO:s riktlinjer²².

Portfölj

Portföljen inom utsläppsminskning bedöms vara relevant, och har i huvudsak utvecklats i enlighet med förändringsteorin och plan. Målet relaterar främst till dimensionen att "minska miljöbelastningen" och samarbeten inrymmer därför medelinkomstländer då dessa länder står för betydande utsläpp i världen, vilket i sin tur får effekter på de fattigare och mer sårbara länderna och människorna. För att nå minskade utsläpp är synergier med de övriga målen i strategin centralt, och majoriteten av samarbetspartner under strategin bidrar till klimatmålet. Under 2020 utbetalades totalt 101 MSEK till strategimålet fördelat på 22 insatser.

Arbetet med innovativa finansieringsinstrument fortsätter att utvecklas, såsom garantier och utlysningssonder, för att minska utsläppen genom att stimulera investeringar i förnybar energi, hållbar infrastruktur och minskad energi- och vattenanvändning i jordbruket. Under 2020 beslutades till exempel om en garanti för en SDG-obligation tillsammans med Danske Bank och fondförvaltaren Responsibility som bland annat omfattar förnybar energi.

Arbetet för att stärka **kopplingarna miljö-hälsa** har fortsatt, och under sommaren 2020 fattades till exempel beslut om stöd till WHO för perioden 2020-2021 med en mjuk öronmärkning för programmet hälsosamma liv för att stärka kopplingen hälsa/miljö/klimat inom WHOs arbete.²³ Miljöorganisationen *Centre for Science and Environment* (CSE), baserad i Indien, har bland annat bidragit med resultat kring **luftföroreningar** och har under 2020 genomfört 30 webbaserade utbildningsprogram med sammanlagt 2 500 deltagare, inom bland annat luftföroreningar, urbana transporter och industriella miljöproblem.

Portföljen bidrar även direkt till stärkt kapacitet hos utvecklingsländer i **processer kring klimatkonventionen**. Stödet till klimatkonventionen *UNFCCC:s sekretariat* har möjliggjort deras fortsatta arbete med hjälp till samarbetsländer att etablera nationella system för beräkning och rapportering av utsläpp av växthusgaser. Dessa system är centrala i det multilaterala klimatsamarbetet, till exempel inom Parisavtalet. Under 2020 har sekretariatet gett stöd till bland annat Angola, Argentina, Burkina Faso, Senegal och Zimbabwe. UNFCCC:s sekretariat genomför även utbildningar i hur man beräknar och rapporterar utsläpp. Under 2020 covid-anpassades verksamheten för sekretariatet och omallokerat en viss del av Sidas stöd gjordes för att möjliggöra en plattform för digitala möten och förhandlingar²⁴. Även *European Capacity Building Initiativ (ECBI)* har bidragit med utbildning, bland annat att klimatförhandlare från Syd fått mer kunskap och bättre förhandlingsfärdighet vilket ökar deras aktiva engagemang i klimatförhandlingarna. 86 procent av de

²⁰ UN Environment: Emissions Gap Report 2020, s.XIV.

²¹ Ibid, s.XV

²² WHO: World health statistics 2019: monitoring health for the SDGs, s 41-45.

²³ Beslut om insats WHO frivilligt bidrag 2020-2021, Dox 20/000819 nr 2

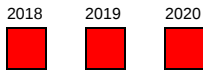
²⁴ UNFCCC Work Plan and Budget 2020-2021, Dox nr.: 020346/20

tillfrågade som fått utbildning inom ECBI upplever att de fått bättre information för att kunna delta i klimatförhandlingar och 91% har fått ökad förhandlingskunskap²⁵.

Andra exempel kopplat till **minskade utsläpp av växthusgaser** inkluderar resultat från *Världsbankens Energy Sector Management Assistance Program* (ESMAP), som rapporterar att de sammanlagda utsläppsminskningarna programmet bidragit till under 2020 är 1 202 MtCO₂e. Det internationella partnerprogrammet *Energising Development* (EnDev) rapporterar att de under 2019 bidragit till 2.3 MtCO₂e i utsläppsminskningar av växthusgaser genom sitt arbete med lokala, hushållsbaserade energilösningar. Som resultat av normativ dialog under 2020 har Sida bidragit till ett starkare genomslag för klimat och utfasning av fossila bränslen (inklusive naturgas) i ESMAPS arbetsplaner. Under 2020 bidrog *World Resources Institute* (WRI) till att Indonesien antog sin första nationella plan för hållbar utveckling, som bland annat har utsläppsminskningar som huvudmål. WRI har även under 2020 samarbetat med Kina inför deras beslut att vara koldioxidneutrala före 2060 och nå toppen på koldioxidutsläpp före 2030. Samtidigt har WRI varit aktiv i ett flertal länder för att bidra till att planer för återhämtning efter pandemin tar vara på möjligheter till grön omställning.²⁶

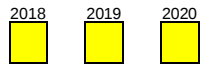
3.1.2 Minskad sårbarhet hos människor som lever i fattigdom, och ökad motståndskraft att hantera klimatförändringar och naturkatastrofer. (Mål 1.2)

Strategimål

Sida bedömer sammantaget att utvecklingen mot strategimålet går bakåt. Katastrofer såsom torka och översvämningar slår hårdast mot fattiga människor på lokal nivå som lever av småskaligt lantbruk på landsbygden men även mot de som bor i informella, riskutsatta stadsområden. Möjligheterna till försörjning minskar och kvaliteten och tillgången till naturresurser och ekosystem påverkas, vilket även ökar risker för konflikter och ofrivillig migration. Den övergripande trenden i världen är att antalet omkomna i naturkatastrofer minskar, medan antalet drabbade, fysiska skador och ekonomiska konsekvenser ökar, på grund av ett mer extremt väder till följd av klimatförändringarna. 143 miljoner människor beräknas vara internmigranter år 2050 om utsläppen fortsätter i samma takt som idag.²⁷ Antalet människor som tvingas på flykt inom ett lands gränser bedöms som avsevärt högre och de utgör en sårbar grupp i samhället. Att fortsätta stärka länken mellan humanitär och långsiktig utveckling genom satsningar inom katastrofriskreducering är därför alltså relevant. En fortsatt utmaning är att mobilisera kapital till klimatanpassning i låginkomstländer och som når den lokala nivån²⁸. Den pågående corona-pandemin har vidare inneburit att flera givare inom katastrofriskreduceringsfrågor (DRR) valt att rikta om sina stöd till förmån för humanitära insatser under 2020.

Portfölj

Portföljens relevans och omfattning har ökat under strategins gång, och är i linje med förändringsteorin och planerade förflyttningar, men bedöms som delvis relevant. Bedömningen görs mot bakgrund av Sidas intention att ytterligare stärka biomångfaldsarbetet som inte utvecklats såsom tänkt eftersom en planerad utökning av portföljen 2020 avbröts och de indikativt avsatta medlen istället användes för direkt covid-19 relaterat stöd. Portföljen bidrar huvudsakligen till de två dimensionerna ”minska miljöbelastningen” och ”stärka förutsättningar att klara miljöförändringens konsekvenser” med prioritet att nå de minst utvecklade länderna och sköra stater. Liksom för klimat kan arbetet redovisas både mot strategieresultatet och mot policymarkör. Portföljen har utökats sedan 2018 och 2020 bidrog 198 MSEK, eller omkring 16% av 2020 års strategibelopp mot strategimålet som levererades av 25 insatser (figur 5). Använder man policymarkören så syns en tydlig ökning av utbetalningar med biologisk mångfald som huvudsyfte (29% under 2020, jämfört med 13% under

²⁵ Oxford Climate Policy, Narrative Report, FY2019/20 april 2019- May 2020, s27. Dox 157000267 dok nr: 125

²⁶ WRI Bilateral FY 20 Annual Review (Partial), s9-10. Dox 17/000331 dok 93

²⁷ World Bank Group: Groundswell report 2018, s.xix

²⁸ IIED: Delivering real change. Getting international climate finance to the local level, 2017, s.4.

2018) inom strategiportföljen som helhet (figur 4). En kartläggning i syfte att öka integreringen av biomångfald i hela strategin genomfördes under 2020, och en handlingsplan utarbetades för fortsatt integreringsarbete som kommer genomföras under kommande år.

Sedan 2018 har strategiportföljen stärkts inom följande områden (1) ökat stöd till försvarare av mänskliga rättigheter kring miljö/klimat och naturresurser (bl.a. genom stöd till Urgent Action Fund och Earth Rights International), (2) ökat stöd till förvaltning och skydd av biologisk mångfald kopplat till tydliga processer och förutsättningar för lokal delaktighet och inflytande (bland annat beslutades om ny fas av stöd till SwedBio, nytt samarbete med WWF, och nytt samarbete med UNDP), (3) stöd till arbetet mot illegal handel med utrotningshotade arter (bland annat genom stödet till WWF) (4) ökat stöd till agrobiodiversitet och ekologiskt hållbar markanvändning (bland annat genom stöd till HIVOS, forskning kring "Water, Land and Ecosystems" genom CGIAR, och stöd till FAO samt stöd till nytt innovativt samarbete genom utlysningssonden Water and Energy for Food som mobiliserar ytterligare kapital till innovationer som främjar hållbar jordbruksproduktion och bevarande av den biologiska mångfalden).

Flera partners arbetar med att **motverka förlust av ekosystem och restaurering av degraderade områden**. För att kunna vidta rätt åtgärder måste förlusten av ekosystem kartläggas. *WRIs* visuella verktyg Global Forest Watch (GFW) har antagits av mer än 170 företag och institutioner som handlar med råvaror i 30 länder. Detta görs för att följa upp risken för avskogning samt påvisa verksamhetstrender nästan i realtid i fler än 90 länder.²⁹ I arbetet med ekosystemtjänster har *WRI* Afrika i Kenya mobiliserat samhället för att utveckla en plan för att restaurera degraderad mark i Makuli-Nzaiu (en kornbod för urbana centra, ett större avrinningsområde och ett kulturellt viktigt område för Kambafolket).³⁰ *IUCNs* arbete med skydd och förvaltning av landbaserade ekosystem har bidragit till att 81 länder (mer än en tredjedel av världens yta) har definierat baslinjedata, satt mål och gjort investeringsplaner för att stoppa markförstörelse och uppnå "Land Degradation Neutrality" (LDN) till 2030. Till 10 av dessa länder har även resurser mobiliserats och cirka 600 miljoner människor får direkt nytta av LDN-resultaten. *IUCN* har under 2019 även lanserat ett initiativ för att restaurera 800 000 ha förstörd mark i Kenya, Jordanien och Egypten. Ett annat betydande initiativ ledde till etableringen av Kalambo skogsreservat på 60 000 ha som fungerar som en ekologisk korridor för vilda djur i Zambia och Tanzania och stöttar bybor i dessa områden genom utvecklings- och sysselsättningsmöjligheter.³¹

Oxfam har bidragit till främjande av **hållbart nyttjande av jordbrukets mångfald** i Latinamerika, Afrika och Asien. *Oxfam* stöder urfolk och småbrukare att använda lokalt framtagna fröer som är anpassade till ett förändrat klimat och kunna utnyttja olika och föränderliga agroekosystem. Inför den andra fasen av programmet beslutades att satsa ytterligare på lärande mellan länder och organisationer vad gäller växtgenetiska resurser/agrobiodiversitet och under 2019 fick cirka 260 000 hushåll genom detta stöd i att praktisera mer varierande produktionssystem och bättre tillgång till olika grödor. Detta har lett till ökad livsmedelssäkerhet, förbättrad nutrition, ökad resiliens och en ökad möjlighet att anpassa sig till förändrade marknadsförhållanden.³² Programmet *Water, Land and Ecosystem (WLE)*, under *CGIAR*, har bidragit till att Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES) fokuserar på kopplingen mellan biologisk mångfald och matproduktion. De 134 IPBES länderna har anammat *WLEs* förslag att fokusera dess nexusstudie om biodiversitet, mat, hälsa och vatten för att identifiera naturbaserade lösningar. För att stödja mänsklig hälsa och miljömässigt hållbar utveckling behövs en integrering av jordbruk och biodiversitet. Forskning visar att jordbruk inte behöver vara en motpol till ekologiskt välmående och naturliga biodiversitetsrika habitat.³³ Ett annat exempel där Sidas medel varit katalytiska är genom samarbetet med *UNEP* där *TEEBAgriFood* (The Economics of Ecosystems and Biodiversity for Agriculture and Food) – ett utvärderingsramverk för livsmedelssystem med *UNEP* som värd – mobiliserat €8,5 miljoner

²⁹ WRI FY20 DRAFT Annual Review & FY21 Annual Workplan. s. 23. Dox 001619/21.

³⁰ WRI FY20 DRAFT Annual Review & FY21 Annual Workplan. s. 24. Dox 001619/21.

³¹ IUCN annual progress report 2019, s. 4 och 7, dox 033241/20

³² Annual report SeedsGROW, June 2020, sid 15 dox 18/001292

³³ 2019 Annual report CGIAR Research Program on Water, Land and Ecosystem (WLE), April 2020, s 28 (länk i rapport). Dox 028217/20

gåvomedel från EU till ett TEEBAgrifood projekt i Brasilien, Kina, Indonesien, Malaysia, Mexiko och Thailand. Syftet är att skydda biologisk mångfald och bidra till en mer hållbar jordbruks- och livsmedelssektor.³⁴

Flera organisationer som arbetar med **mänskliga rättigheter kopplat till ekosystem** stöds, däribland WRI som har bidragit till att inrätta ett nytt globalt partnerskap "Defending land and environmental defenders coalition" med nästan 40 organisationer som arbetar för att förebygga hot och våld mot individer och grupper. WRI har vidare bidragit till att det så kallade Escazúavtalet undertecknades av 16 länder i Latinamerika och Karibien. Det är ett nytt fördrag som garanterar miljö rättigheter och skyddar miljöförsvare och är resultatet av åtta års arbete av "The Access Initiative", en allians ledd av WRI.³⁵ Till följd av UNEP:s engagemang och stöd, antog FN:s råd för mänskliga rättigheter ett flertal resolutioner om mänskliga rättigheter och miljö så som mänskliga rättigheter och klimatförändringar och erkännandet av de mänskliga rättigheter som miljöförsvare innehar. FNs generalförsamling har antagit en resolution om erkännande av den roll som miljöförsvare spelar för främjande och skydd av mänskliga rättigheter rörande en säker, ren, hälsosam och hållbar miljö.³⁶ SwedBio har de senaste åren arbetat med olika samarbetspartners, bland annat Forest Peoples Programme, för att involvera ursprungsbefolkningar och lokalsamhällen i framtagandet av lokala analyser av status och mål för biologisk mångfald. Den andra versionen, "Local Biodiversity Outlook 2" lanserades i samband med den globala versionen i september 2020, vilket ger de lokala analyserna ett likvärdigt erkännande som de nationella och globala.³⁷ International Institute for Environment and Development (IIED) har bidragit till att Konventionen för Biologisk Mångfald har inkluderat ett ramverk om mänskliga rättigheter och rättvisefrågor relaterat till förvaltning av skyddade områden under 2018 års beslut.³⁸ Under 2019-2020 har även SwedBio tillsammans med partners verkat för att mänskliga rättigheter integreras i det nya post-2020 globala ramverket under Konventionen för Biologisk Mångfald och i februari 2020 presenterades mer konkreta förslag kring till exempel hur mänskliga rättigheter ska integreras i uppföljningsramverk av biomångfald, arbetet tas vidare av en arbetsgrupp inför det kommande partsmötet (COP15) maj 2021 som skjuts upp pga covid-19.³⁹

3.4 Urban utveckling

142 MSEK har utbetalats under 2020 till cirka 16 insatser under resultatområdet urban utveckling. De urbana delmålen är sammanlänkade och det är i stor utsträckning samma partners och insatser som bidrar till båda urbanmålen. Urbanområdet är nära sammankopplat med flera andra av strategimålen.

3.4.1 Hållbara städer och samhällen (mål 2.3)

Strategimål

	2018	2019	2020
			

Sida bedömer att utvecklingen mot strategimålet går bakåt. Mer än hälften av den globala befolkningen bor i städer, och världens urbana befolkning förväntas nästan fördubblas till 2050. En allt större andel av fattiga människor i urbana miljöer bor i sekundära städer i låg- och medelinkomstländer. Befolkningen, ekonomiska aktiviteter, social och kulturell interaktion såväl som miljö- och klimatmässiga effekter och flyktingar koncentreras alltmer i städer. Detta utgör massiva hållbarhetsutmaningar vad gäller bostäder, infrastruktur, grundläggande samhällstjänster, livsmedelssäkerhet etc. Städer genererar en stor del av nationell BNP⁴⁰. De genererar även över 2

³⁴ UNEP-Sida results meeting on Biodiversity 1 September 2020, Dox 043687/20

³⁵ WRI Annual Review and Workplan 2019-2020. s. 7 dox: 033624/19

³⁶ UNEP Programme Progress report 2018-2019, s 54, Dox 014855/20

³⁷ SwedBio A programme for biodiversity and equitable development in harmony with nature at Stockholm Resilience Centre Proposal to Sida for 2021-2024, Annex 12, s.122 dox 20/001107

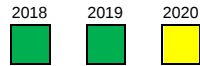
³⁸ IIED Results Report, June 2019, sid 36, dox: 13/000214 nr 149

³⁹ SwedBio A programme for biodiversity and equitable development in harmony with nature at Stockholm Resilience Centre Proposal to Sida for 2021-2024, Annex 12, s.121-122 dox 20/001107

⁴⁰ McKinsey Global Institute, 2014.

miljarder ton avfall årligen⁴¹ vilket beräknas fördubblas de närmaste 15 åren. Över 75% av globala energiproduktionen förbrukas i städer.⁴² Städer bidrar också till nedsmutsningen av hav och vattendrag, och stigande havsnivåer utgör ett särskilt hot mot människor i kustnära städer. Städer är starkt påverkade av klimatförändringar, såsom ökad översvämning, extrem värme, luftföroreningar och sjukdomar⁴³. De fattigaste invånarna drabbas hårdast av dessa händelser. När covid-19 bröt ut var städerna i frontlinjen i kampen mot pandemin. De viktigaste åtgärderna för att begränsa spridningen av viruset koordineras och genomförs på stadsnivå⁴⁴.

Portfölj

Strategiportföljen bedöms som huvudsakligen i linje med förändringsteorin och prioriterade förflyttningar, men som delvis relevant och bör stärkas ytterligare med samarbeten kring gröna städer och ekosystemtjänster (exempelvis naturbaserade lösningar) i urbana områden i planering och byggande. Målet är relevant huvudsakligen i relation till de två dimensionerna ”minska miljöbelastningen” och ”stärka förutsättningar att klara miljöförändringens konsekvenser” där de minst utvecklade länderna och sköra stater är mest prioriterade att nå.

Under 2020 levererade komponenter inom cirka 15 insatser mot målet, med utbetalningar som uppgick till cirka 86 miljoner kronor, vilket är en minskning sedan strategistart 2018. Sidas urbana partners (såsom UN-Habitat, Cities Alliance och UCLG, United Cities and Local Governments) anses som viktiga globala aktörer för att ge stöd och komplettera globala, nationella och regionala insatser för att bidra till en hållbar stadsutveckling och att minska ojämlikheter. Under året undertecknade Sida ett nytt 4-årigt avtal med UN-Habitat vilket förväntas stärka arbetet med hållbara stadsmiljöer genom bland annat integrerad stadsplanering och markanvändning, att bevara biologisk mångfald och att främja resiliens mot klimat- och andra risker bland annat covid-19. Utfasning av två långvariga samarbeten har inletts. De nya och omförhandlade insatserna är i linje med operationaliseringsplanen men portföljen behöver stärkas med samarbeten med fokus på gröna och resilienta städer, naturbaserade lösningar samt med grön- och annan finansiering.

Stadsplanering s har stärkts på flera sätt. Genom *UN-Habitats* arbete antogs ”National Urban Policy (NUP)” av FN:s statistiska kommission som en indikator för SDG 11 (delmål 1a) i den globala uppföljningen av SDGs i mars 2020.⁴⁵ Under 2019 stödde *UN-Habitat* 16 nationella regeringar samt 6 storstads-områden och 10 lokala myndigheter i utvecklingen av NUPs. *UN-Habitats* arbete med ”Urban-Rural Linkages for Sustainable Urbanization and Human Settlements” fick genomslag när frågan formellt integreras i ramverket för FN:s globala konvention för bekämpning av ökenspridning (Convention for Combatting Desertification).⁴⁶ *UN-Habitat* gav också stöd till processer för stadsreformer i 40 länder i vilka de använde de nyutvecklade normativa verktygen ”Urban Planning and Land Use for Law and Climate Change Toolkit (2019)”, ”Supplementary Guidelines on Addressing Urban and Human Settlements Issues in National Adaptation Plans”, ”Pro-Poor Climate Action in Informal Settlements” som guidar medlemsstaterna med effektivt nationellt genomförande av Paris överenskommelsen och nationella klimatplaner (NDCs)⁴⁷. *Cities Alliance* lanserade en global rapport, ”Connecting Systems of Secondary Cities”⁴⁸ som fått genomslag i den globala policydialogen bland annat hos OECD under 2020.

⁴¹ Världsbanken (2019, 23 September), Brief: Solid Waste Management, <https://www.worldbank.org/en/topic/urbandevelopment/brief/solid-waste-management>

⁴² IPCC 5th Assessment Report, 2014.

⁴³ McKinsey Global Institute, 2020.

⁴⁴ OECD (2020, July 23). Tackling Covid-19: Cities Policy Responses. OECD Policy Note. <http://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/cities-policy-responses-fd1053ff/>

⁴⁵ UN-Habitat Annual Progress Report 2019, s 44.

⁴⁶ UN-Habitat Annual Progress Report 2019, s 46.

⁴⁷ UN-Habitat Annual Progress Report 2019, s 26.

⁴⁸ Cities Alliance Annual Report 2019 s. 9

Tack vare goda resultat vad gäller *UN-Habitats* arbete med **integrerade humanitära- och utvecklingsaktiviteter** i Kalobeyei, Kenya, har FN:s flyktingkommissariat (UNHCR) efterfrågat att UN-Habitat anpassar den använda modellen även till insatser i flyktingområden i Ugandas West Nile och i Cox's Bazaar, Bangladesh.⁴⁹ Dessa har kompletterats av *Cities Alliance* genom sitt "Global Program on Cities and Migration" som faciliterade "peer learning" bland sex städer i Etiopien, Uganda och Kenya om hållbar integration av migranter.⁵⁰ UCLG och partners lanserade det globala "Emergency Governance Initiative for Cities and Regions"⁵¹ och vertyget "Emergency Transitions Monitor", för att sprida information och förnyad kunskap om hur man bygger kapacitet för att utarbeta **städers respons och styrning vad gäller komplexa nödsituationer och kriser som till exempel covid-pandemin**. WRI's "Coalition for Urban Transitions" (CUT) lanserade den globala rapporten, "The Economic Case for Greening the Global Recovery through Cities".⁵² Som också denna rapport har fått genomslag i den globala policydialogen bland annat hos OECD under 2020. UCLG och partners lanserade det globala "Emergency Governance Initiative for Cities and Regions".⁵³

Inom området **kommunal ekonomi** (municipal finance) lanserade *UN-Habitat* och partners "Municipal Financial Database", en plattform för kapacitetsuppbyggnad i kommunal ekonomisk förvaltning och den första globala databas för standardiserade kommunala budgetindikatorer som fyller ett viktigt kunskapsgap.⁵⁴

3.4.2 Tillgång till grundläggande samhällstjänster och bostäder i urbana områden för fattiga människor (mål 2.4)

Strategimål

2018	2019	2020
		

Sida bedömer att utvecklingen mot strategimålet går bakåt. Enligt FN bor det idag globalt över 1 miljard människor⁵⁵ i slumområden och informella bosättningar med bristande tillgång till grundläggande samhällsservice såsom rent vatten, avfallshantering, el-försörjning, transporter. Människor som bor i slumområden är inte enbart resursfattiga utan deras situation förvärras av brist på röst och inflytande hos lokala och nationella myndigheter. En stor andel av den växande stadsbefolkningen kommer att bo i slumområden, och det ökande antalet sluminvånare är snabbare än byggandet av bostäder som fattiga människor har råd med.⁵⁶ Människor på flykt bidrar ytterligare till att öka behovet av bostäder och samhällsservice i urbana områden. UNHCR uppskattar att cirka 60% av alla flyktingar och 80% av alla internflyktingar globalt bor i stadsområden snarare än i flyktingläger.⁵⁷ Covid-19 pandemin har drabbat människor som lever i slum- och informella områden mycket hårt. Rekommenderade åtgärder, såsom handtvätt, fysisk distansering, isolering i hemmet är ofta omöjliga, och människor lever ofta i den informella ekonomin och har förlorat en stor andel av sina inkomster.

Portfölj

2018	2019	2020
		

Strategiportföljen bedöms som huvudsakligen i linje med förändringsteorin, och prioriterade förflyttningar, men som enbart delvis relevant i och med svårigheter att identifiera lämpliga partners och kanaler för att stödja bostadbyggande. Målet relaterar främst till den tredje dimensionen, det vill säga "ökad tillgång till samhällstjänster", med fokus på städer i fattiga och sköra länder.

⁴⁹ Ibid, s 48-49.

⁵⁰ Cities Alliance Annual Report 2019 s. 9

⁵¹ UCLG et al (June 2020). Emergency Governance Initiative for Cities and Regions. Analytic Note #1.

https://www.uclg.org/sites/default/files/egi_analytics_uclg_metropolis_lse.pdf

⁵² World Resources Institute (WRI) FY2020 DRAFT Annual Review & FY2021 Annual Workplan, sid 5-7.

⁵³ UCLG et al (June 2020). Emergency Governance Initiative for Cities and Regions. Analytic Note #1.

https://www.uclg.org/sites/default/files/egi_analytics_uclg_metropolis_lse.pdf

⁵⁴ UN-Habitat Annual Progress Report 2019, s 67.

⁵⁵ <https://unstats.un.org/sdgs/report/2019/goal-11/>

⁵⁶ UN-Habitat (2016). Fundamentals of Urbanization. Evidence Base for Policy Making. Nairobi, s 67

⁵⁷ <https://www.unhcr.org/innovation/the-power-of-cities/>

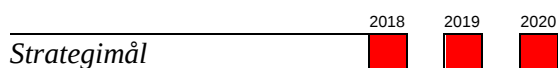
Under 2020 levererade fem insatser mot strategimålet, med totala utbetalningar på 56 MSEK, vilket är en liten ökning jämfört med strategiperiodens två första år. Portföljen för strategimålet har delvis utvecklats i enlighet med operationaliseringsplanen och detta har främst skett genom nya eller omförhandlade insatser med långsiktiga partners (UN-Habitat, Cities Alliance, Slum Dwellers International (SDI), Reall). Dessa strategiska partners arbetar både normativt och operativt. Ett bakslag för portföljen under 2020 har varit att samarbetet med SDI har behövt omförhandlas på grund av, det nu utredda, korruptionsärendet. SDI bedöms dock fortsatt som en viktig partner då de är den enda globala organisation som levererar bra resultat samt representerar och jobbar direkt med sluminvånare i städer som är en viktig målgrupp i portföljen. Sida har under 2020 avtalat om nya delinsatser med UN-Habitat och Cities Alliance som gått till att förhindra spridning och mildra effekterna av Covid-19 i slum- och informella områden.

UN-Habitat stödjer länder och städer med att förbättra **tillgången på bostäder**. I Afghanistan, genom "City for All Program" har betydande förbättringar gjorts för krigsdrabbade medborgare vars mark och bostäder hotats eller beslagtogs. Tillsammans med Afghanistans regering arbetar *UN-Habitat* för att stödja tidigare internflyktingar att få lagliga rättigheter till den mark de bebott. 2019 hade 788 000 fastigheter registrerats och 15 000 lagfarter hade utfärdats i åtta större städer. Detta har förbättrat besittningsskyddet för drygt 100 000 invånare varav 80 procent av intygen, som utfärdats gemensamt till makar som bor på statlig mark, har programmet gjort det möjligt för afghanska kvinnor att få besittningsrätt.⁵⁸ Sedan 2014 har 20 länder reviderat sina policyer och regelverk för uppgradering av slumområden med stöd från *UN-Habitat*. 53 länder har även med hjälp av *UN-Habitats* framtagna normativa verktyg och strategi för slumupprustning tagit fram egna slumupprustningsstrategier som integrerar jämställdhet och klimat. Reall har under senast rapporterat år bidragit till 470 bostäder med en snittkostnad på under 10 000 dollar vilket i sin tur används i strategiskt påverkansarbete. Exempel på resultat med betydande katalytiskt värde är att Reall möjliggjort att över 1300 kostnadsöverkomliga huslån har utfärdats från lokala banker i Nepal samt att Co-operative Bank i Kenya signerat ett MOU med intention att avtala om 10-15 åriga bostadslån för vilka kunderna kommer kreditbedömas som grupp istället för individuellt.⁵⁹

Vad gäller **övriga samhällstjänster** har *UN-Habitats* arbete bidragit till att cirka 925 000 personer fått tillgång till hållbara vatten- och sanitetstjänster globalt⁶⁰. Som en snabb respons på Covid-19 utbrottet gav *UN-Habitat*, genom sin katastroffond, stöd till 13 länder och totalt 145 städer. Initialt har cirka 5 miljoner människor boende i slumområden fått förbättrad tillgång till vatten och sanitet.^{61,62} Genom *Cities Alliance* arbete i 113 slumområden i Monrovia, Liberia har cirka 16% fler hushåll tillgång till sophämtning, cirka 6% har tillgång till elektricitet och cirka 7% fler har tillgång till förbättrad sanitet. Dessutom uttrycker 38% färre småhandlare ("Petty traders") att de diskrimineras av polisen. *Världsbankens energifond ESMAP* stöder lokala myndigheter i Jemen att förbättra tillgång till el i städernas ytterområden och på landsbygden. I juli 2020 hade 132 000 människor fått tillgång till ny eller förbättrad el genom inköp av subventionerade solcellspaket, varav 18 procent var kvinnliga köpare/ låntagare.⁶³

3.5 Hållbar konsumtion och produktion

3.5.1 Hållbara produktions- och konsumtionsmönster, inklusive förebyggande kemikaliekontroll och avfallshantering (mål 2.5)

⁵⁸ UN-Habitat Annual Progress Report 2019, March 2020, s 34

⁵⁹ Reall, Note about adjusted result of the report 2019/2020, 2021. Dox 007780/21

⁶⁰ UN-Habitat Annual Progress Report 2019, March 2020, s 80

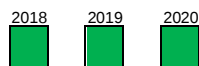
⁶¹ UN-Habitat Covid-19 Response Report, September 2020, s 21

⁶² UN-Habitat Covid-19 Response Report, September 2020, s 21

⁶³ World Bank: Energy Sector Management Assistance Program (ESMAP). Annual Report 2020, december 2020, s 33

Sida bedömer att utvecklingen i förhållande till strategimålet går bakåt. Under de senaste decennierna har ökad konsumtion och förändrade konsumtionsmönster satt jordens resurser under allt större tryck, och en transformativ omdaning av samhällsekonomier på alla nivåer krävs för att säkra ett hållbarare och mer rättvist resursutnyttjande som inte överskrider de planetära gränserna. Ett konkret område som ofta hamnar i bakgrunden är den kraftigt ökade användningen av miljö- och hälsofarliga kemikalier i material och i tillverkningsprocesser. Alltmer av kemikalieproduktionen flyttas från EU och NAFTA-länderna (USA, Kanada och México) till Kina och Sydostasien⁶⁴. Samtidigt har många låginkomstländer en bristfällig lagstiftning vilket medfört att konsumtionsvaror med hälsoskadliga halter av kemikalier säljs på lokala marknader, och skadliga pesticider används i jordbruket. Avfallshantering, inklusive internationell handel med avfall är en annan utmaning. De som drabbas hårdast är de mest utsatta grupperna, som lever i fattigdom med begränsade möjligheter att påverka sin situation⁶⁵.

Portfölj

Portföljen bedöms som relevant, och i linje med förändringsteorin. Insatsportföljen är relevant för de två dimensionerna ”minska miljöbelastningen” och ”stärka förutsättningar att klara miljöförändringens konsekvenser” där det i arbete med den förstnämnda är centralt att inkludera även övre medelinkomstländer (som ”källor” till kemikalier och utsläpp), medan de minst utvecklade länderna och sköra stater är prioriterade för den senare. I enlighet med operationaliseringsplanen eftersträvas en bred ansats med fokus på påverkansarbete, normativ dialog, policyförändring och efterlevnad.

Fokus i portföljen ligger på kemikaliefrågor, följt av grön/cirkulär ekonomi och i viss mån avfallsfrågor. 18 insatser idag har komponenter som leverera mot målet. Utbetalningar har nära fördubblats sedan 2018 (75 MSEK under 2020, jämfört med 43 MSEK under 2018), se Fig 5. Det kan noteras att det procentuellt sätt är det resultat med lägst utbetalning, men att detta är delvis missvisande i och att målet är mycket nära kopplat till i princip alla övriga mål på ett sätt som gör gränsdragningar särskilt svåra. Stöd ges till genomförandet av internationella konventioner inom ramen för FN-systemet (UNEP); svenska myndigheters stöd till kapacitetsutveckling och lagstiftning i Sidas programländer (Kemikalieinspektionen och Naturvårdsverket); stöd till tankesmedjor och forskning (World Resources Institute, Stockholm Environment Institute, Centre for Science and Environment, Environment for Development m.fl.); kärnstöd till internationella civilsamhällesorganisationers påverkansarbete (International Pollutants Elimination Network, Centre for Science and Environment, WIEGO om avfallshantering m.fl.); samt samverkan med privata sektorn genom stöd till småproducenter i den globala kaffehandeln.

Genom UNEP har ett 40-tal länder, som delvis saknat teknisk kapacitet och finansiella resurser, utvecklat nationella ramverk för **genomförandet av de internationella kemikaliekonventionerna** (till exempel Stockholm- Basel- och Minimatakonventionerna)⁶⁶. *Naturvårdsverkets* globala program samarbetar i Colombia med myndigheter och lokala organisationer som representerar kvinnor verksamma i guldbrytning. I enlighet med Minimatakonventionen arbetar de för att ersätta kvicksilver med mindre miljö- och hälsofarliga förädlingsprocesser. Programmet genomförs i samarbete med ”the Global Environmental Facility’s Gold project”⁶⁷. *Kemikalieinspektionen (KemI)* stöder myndigheter i Sidas programländer i Afrika, Sydostasien och Latinamerika med nya verktyg till att modernisera lagstiftning och introducera ansvarsutkrävande i producentledet och utför också en viktig uppgift i att stötta dessa länders deltagande i det internationella konventionsarbetet. Två exempel på komponenter under programmet är samarbetet med University of Cape Town för att stärka kapacitetsutvecklingen för kemikaliekontroll inom ramen för ett nätverk av myndigheter och organisationer i södra Afrika, samt expertstödet till UNEP Chemicals and Health Branch i Geneve, UNEP i Latinamerika och till

⁶⁴ Cefic, 2020. ’EU market share drops significantly as emerging markets surge’, in: Cefic Facts & Figures 2020, sid 8. European Chemical Industry Council (Cefic).

⁶⁵ KemI, 2019. ’Global development cooperation regarding chemicals management 2019-2023’, sid 14.

⁶⁶ Sida och KemI har dock i några fall uttryckt önskemål om en starkare prioritering i urvalsprocessen mot de fattigaste och resurssvagaste länderna än vad som varit fallet. Sidas stöd till fonden löpte ut i december 2020.

⁶⁷ Naturvårdsverket, 2020. ”Annual Report 2020 - Environmental Governance Programme 2020-2023”.

FAO. Det globala programmet har vidare gett goda synergieffekter med KemIs ITP och bilaterala program i till exempel Serbien och Zambia. Stöd till civilsamhällsorganisationer visar på en rad konkreta resultat på internationell såväl som lokal nivå. *IPEN* (International Pollutants Elimination Network), ett internationellt nätverk av 600 miljöorganisationer i 124 länder, utför ett effektivt evidensbaserat påverkansarbete som fått genomslag i till exempel Stockholmskonventionen. I allians med brandförsvartsorganisationer bidrog de till ett förbud mot fluorerade organiska ämnen (PFOA - som används bland annat i brandsläckning). De har fört en framgångsrik kampanj i att påvisa riskerna med dioxiner i leksaker tillverkade av återvunnen plast, vilket lett till att export av plastavfall nu regleras i Baselkonventionen. IPENs kampanjer har till exempel också bidragit till ny lagstiftning mot import av plastavfall i Filippinerna och förbud mot blyhaltig målarfärg i Kamerun.

Genom utlysningssonden *Demo Miljö III* som genomförs av Tillväxtverket har Sida bidragit till att finna lösningar på miljöproblem och sprida kunskap om och färdigheter inom ny miljöteknik inom bland annat **avfallsområdet**. I Kenya pågår en testning av en avfallsanläggning för återvinning av Polypropylen (PP) och Polyeten (PE) plaster som återfinns i engångsartiklar så som matförpackningar och som är för mjuka och förorenade för att kunna tas omhand av existerande Kenyansk infrastruktur och därmed förbränns eller skickas till deponi. Råmaterialet kommer från hushåll, kommersiella institutioner och informella "waste pickers" och slutprodukten säljes sedan vidare till lokala plastindustrier⁶⁸.

Sidas stöd till tankesmedjor, som *World Resources Institute (WRI)*, har lyft den internationella dialogen för behoven av en radikal omställning till en **grön eller cirkulär ekonomi**. WRI står värd för PACE, en global plattform skapad 2018 av World Economic Forum för samarbete mellan den privata och offentliga sektorn och civilsamhället. Syftet är att skapa ett globalt ledarskap och handlingsplan för omställning till cirkulär ekonomi. PACE driver ett antal pilotsatsningar med potential att skalas upp, som till exempel: "Make Fashion Circular" (textilbranchen), "Food Flow" (minska matsvinn förluster av produkter från skörd till konsument hos jordbrukare i Kenya) samt "Circular Economy Approaches for Electronics in Nigeria" för återvinning av elektroniskt avfall⁶⁹. Genom initiativet *Environment for Development (EfD)*, som leds av Göteborgs Universitet, genomför EfDs nod i Centralamerika ett lovande pilotprojekt mot omställning till cirkulär ekonomi i samarbete med kommuner och miljöministeriet i Costa Rica ("Towards a circular economy of local government in Costa Rica")⁷⁰.

3.6 Vatten och hav

De två strategimålen under vatten och hav är nära sammankopplade och kompletterar varandra med flertalet insatser som bidrar till båda målen. I praktiken rör det sig emellertid om två separata portföljer: en inom sötvatten och en inom marin. Sammanslagningen av vatten och hav är därför inte särskilt funktionell, och innebär även att man inte kan särskilja finansiering till det marina området. Inom sötvatten arbetar flera partner bredare inom vattensektorn och levererar även resultat inom vattenförsörjning och sanitet vilket hanteras under den globala strategin för Social Utveckling.

3.6.1 Stärkt skydd och återställande, hållbar förvaltning och hållbart nyttjande av marina, kustnära och sötvattenekosystem, biologisk mångfald, naturresurser, samt ekosystemtjänster (mål 3.1)

Strategimål

	2018	2019	2020
			

Utvecklingen i förhållande till strategimålet bedöms gå bakåt, och varken SDG6 eller SDG14 är på väg att nås. Två miljarder människor lever i länder med hög vattenstress, och 60% av världens länder

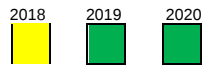
⁶⁸ Slutrapport Demo Miljö III, programperiod 2015-2019, Tillväxtverket, s.39,41

⁶⁹ WRI, "Platform for Accelerating the Circular Economy (PACE)", www.wri.org/our-work/project/pace

⁷⁰ EfD, maj 2019. "Environment for Development 2016-2020 Annual Report 2019". EfD och Handelshögskolan, Göteborgs Universitet.

kommer inte nå målet om integrerad vattenresursförvaltning till 2030.⁷¹ Vatten spelar en särskilt viktig roll för Covid-19-respons och risken finns att akuta vatten-aktiviteter tränger ut finansiering av vattenresurser, samt förvärrar vattenbristen.⁷² Covid-19 orsakar även stort ekonomiskt bortfall i den blåa ekonomin: turism, fiske, vattenbruk, och sjöfartsindustri.⁷³ Klimatpåverkan på havet är en av de största utmaningarna för att uppnå Agenda 2030 och SDG14.⁷⁴ Ökad temperatur kommer att kraftigt försämra ekosystemtjänster i form av mat, skydd av kustlinjen samt turism vilket ökar hälsoriskerna för fattiga grupper beroende av dessa resurser.⁷⁵ Medan marina arter har minskat med 35% sedan 1970⁷⁶ fortsätter det olagliga fisket som ofta leder till kollaps, matbrist och ökad fattigdom.⁷⁷

Portfölj

Sida bedömer att portföljen är relevant, och huvudsakligen i linje med förändringsteorin och planerade förflyttningar. Portföljen bidrar huvudsakligen till de två dimensionerna ”minska miljöbelastningen” och ”stärka förutsättningar att hantera miljöförändringens konsekvenser” med prioritet att nå de minst utvecklade länderna och sköra stater. Ett viktigt vägval för strategiperioden har varit ett fokus på SDG14 delmålen för hållbar förvaltning och småskaligt fiske och SDG6 delmålen för vattenresursförvaltning, vattneffektivitet, och därtill vattentrygghet i ett förändrat klimat samt ökad jämställdhetsintegrering. Portföljen svarar upp mot utmaningarna kopplade till klimatförändringarnas effekter på det hydrologiska systemet (vattenbrist, torka, översvämning) och resulterande konflikter samt påverkan på marina ekosystem. Den söker dessutom hantera problemen som rör utarmade och överexploaterade vatten- och marina resurser med bristande förvaltning, ökat vattenuttag, och ohållbart fiske. Inom pågående samarbeten bör arbete med bevarande av sötvattenekosystem, biologisk mångfald, havsplanering samt klimatpåverkan på havet och kustnära samhällen ytterligare stärkas.

Under perioden 2018-2020 levererade 32 insatser mot strategimålet och utbetalningarna har legat runt 210-240 MSEK per år. Insatsportföljen inom sötvatten innehåller samma partner som under föregående strategi och där Världsbanken och FN ger Sida möjlighet till dialog på högsta nivå, kompletterat med stöd till civila samhället och tankesmedjor. Insatsportföljen inom hav har byggts upp under strategiperioden till följd av en prioriterad förflyttning och består av partner som internationella och multilaterala organisationer och tankesmedjor.

Exempel på resultat kring **vattenresursförvaltning** inkluderar CSO-nätverket *Global Water Partnerships* (GWP) som har stöttat 17 investeringsplaner, strategier och budgetåtaganden inom vattenresursförvaltning, bl.a. genomförande av National Action Plan for Integrated Water Resources Management i Niger, och National Determined Contributions (NDC) Partnership finansiering i fem länder i Afrika, Latinamerika och Karibien.⁷⁸ *Världsbankens GWSP:s (Global Water Security and Sanitation Partnership)* analytiska och kapacitetsstöd resulterade under 2020 bl.a. i framtagandet av 12 policies och strategier på landnivå för att stärka den sociala inkluderingen och deltagandet i förvaltning av vattenresurser eller service delivery; analysverktyget för **vattentrygghet** Water Security Diagnostics genomfördes i flera länder, samt att den nepalesiska regeringens Covid-19 respons var evidensdriven och bättre samordnad över sektorgränserna tack vara tidigare stöd till en nationell vattenplattform och Water Public Expenditure Review.⁷⁹ Finansiering av innovationer under

⁷¹ Report of the Secretary-General on SDG Progress 2019, sid. 14-15, 46.

⁷² GWSP Digest August 2020, Dox 033035/20

⁷³ A Sustainable and Equitable Blue Recovery to the COVID-19 Crisis, Secretariat of the High Level Panel for a Sustainable Ocean Economy, World Resources Institute. Dox 032936/20

⁷⁴ UN General Assembly, seventy-fourth session Items 19 and 74 (a). Note by the Secretary-General, sid. 2.

⁷⁵ IPCC Special Report on the Ocean and Cryosphere in a Changing Climate, Summary for Decision-makers, 2019, sid. 26.

⁷⁶ UN General Assembly, seventy-fourth session Items 19 and 74 (a). Note by the Secretary-General sid. 5.

⁷⁷ Report of the Secretary-General on SDG Progress 2019, sid. 51.

⁷⁸ GWP Annual Progress Review for 2020, sid. 11, Dox 028868/20

⁷⁹ GWSP Annual Report FY2019/2020, sid. 110, Dox 040541/20

utlysningssonden *Securing Water for Food* har bidragit till **vatteneffektivitet inom jordbruket** där vattenförbrukningen genom innovationerna totalt har minskat med 19 miljarder liter fram till 2020.⁸⁰

GWP är även i färd med att utveckla en transformativ jämställdhetsansats i ett panafrikanskt **vatten- och klimatesiliensprogram** som utmanar kulturella normer kring jämställdhet i vattensektorn, där ett första steg blir att genomföra jämställdhetsanalyser.⁸¹ *World Resources Institute* lanserade sitt *Aqueduct Floods* verktyg som mäter översvämningssrisk i närtid samt framtida prognoser för 2030, 2050 och 2080 och visar hur drivkrafter som klimatförändringen och befolkningstillväxt påverkar denna risk.⁸²

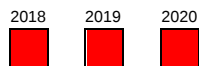
*Havs och Vattenmyndigheten, HaV*⁸³, Nairobi konventionen och den somaliska federala regeringen har under 2019 genomfört utbildning och erfarenhetsutbyte om **hållbar havsförvaltning och havsplanering**, vilket har lett till att Somalia infört en ny funktion inom miljödepartementet som ska starta en process för havsplanering med HaV:s stöd tillsammans med delstaterna. UNEP⁸⁴ har en fundamental roll för det globala havsmiljöarbetet genom administration av 13 av de 18 Regionala Havsprogrammen där 143 länder sedan 1974 samarbetar för att genomföra policy om marina föroreningar, ökad resiliens, hållbart nyttjande av marina resurser, samt förbättra effektiviteten i de dessa program.

UNEP:s katalytiska roll vad gäller policyutveckling om **hållbar blå ekonomi** och genomförande på regional och nationell nivå såsom utkast till en regional handlingsplan för Small Island Developing States i SPREP-länderna (Scaling up Renewable Energy Programme), utveckling av ett nytt GEF-projekt i Indien, samt assistera länderna i Karibien och via Nairobi konventionen i Västra Indiska Oceanen. *World Resources Institute* utgör sekretariat för två högprofil-initiativ Friends of Ocean Action och High-Level Panel for a Sustainable Ocean Economy som under 2020 kommit med viktiga inspel för det marina policyarbetet.⁸⁵ Högnivåpanelen har bland annat åtagit sig att till 2025 hållbart förvalta havsområden i nationell jurisdiktion till 100 %. Inom Världsbankens *ProBlue* finansierades 49 projekt under 2020 till ett värde av 40 miljoner dollar. Av dessa innehöll 96% gender-känsliga komponenter. Som resultat av normativ dialog med *Problue* har en arbetsgrupp för genderfrågor etablerats under året.⁸⁶

Flera aktörer arbetar med **hållbart fiske**. Baserat på *Havs och Vattenmyndighetens* (HaV) analysarbete och direkt stöd identifierade *FAO* hur småskaliga fiskeriaktörer i utvecklingsländer, såsom småskaliga fiskare, fiskodlare, lokala process- och försäljningsaktörer, kan ges bättre utvecklingsförutsättningar genom att stärka och bygga ut det lokala fiskets värdekedjor. Fokus på fiskets värdekedjor innebär också att större vikt läggs vid kvinnors roll i fiskesektorn, då kvinnor oftast dominerar denna del av kedjan. I samarbetet mellan *WRI* och World Trade Organisation har framsteg för att få bort skadliga fiskesubventioner gjorts och Pacific rim länderna har ratificerat Port State Measures Agreement för att försöka få slut på illegalt fiske i Stilla havet⁸⁷.

3.6.2 Renare vatten och hav, minskade utsläpp av föroreningar och nedskräpning (mål 3.2)

Strategimål

Utvecklingen mot strategimålet bedöms gå bakåt. Den övergripande trenden är att föroreningar och plast i vattendrag och hav fortsätter att öka. Föroreningssituationen har försämrats sedan 1990-talet i

⁸⁰ *Securing Water for Food Final Report 2020*, sid. 8, Dox 032803/20

⁸¹ GWP Nyhetsbrev dec 2020 "Improving water management in COVID times, Dox 003094/21

⁸² *WRI FY20 Annual Review & FY21 Annual Workplan*, sid. 31-33, Dox 001408/21

⁸³ *Verksamhetsrapport SwAM Ocean 2019*, Dox 022927/20

⁸⁴ *Examples of work and outcomes of UNEP Marine & Coastal unit and Regional Seas Unit*, Dox 032799/20

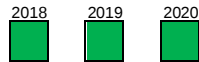
⁸⁵ *WRI FY20 Annual Review & FY21 Annual Workplan*, sid 26-30, Dox 001408/21

⁸⁶ *ProBlue, 2020 Annual Report*, Dox 001132/21

⁸⁷ *WRI FY20 DRAFT Annual Review & FY21 Annual Workplan*. s. 54

nästan alla floder i Latinamerika, Afrika och Asien och tiotals miljoner personer riskerar hälsoproblem genom kontakt med förorenat ytvatten. En markant ökning av obehandlat avloppsvatten globalt påverkar kvalitet och mängd vatten tillgängligt för människors och ekosystemens behov.⁸⁸ Land-baserade aktiviteter genererar 80% av marina föroreningar vilket tydliggör behovet för integrerade Källa-till-Hav-ansatser. Plast utgör 60 – 80% av allt marint skräp, eller ca 8 miljoner ton per år. Framstegen för att minska föroreningar som bidrar till övergödning har varit måttliga sedan 2015. Övergödning, i kombination med klimatförändringar, skapar allvarlig syrebrist och döda bottnar.⁸⁹

Portfölj

Sida bedömer att portföljen är i huvudsak relevant, och i linje med förändringsteorin och planerade förflyttningar. Målet är i första hand relevant för dimensionen ”minska miljöbelastningen”, men även i viss mån ”stärka förutsättningar att hantera miljöförändringens konsekvenser” genom att bygga motståndskraft och minska hälsoeffekterna av vatten- och marina föroreningar för fattiga människor med prioritet att nå de minst utvecklade länderna och sköra stater. Ett viktigt vägval för innevarande strategi har varit ett tydligare fokus på SDG14 delmålet kopplat till marina föroreningar och SDG6 delmålet kopplat till vattenkvalitet samt naturbaserade lösningar och Källa-till-hav ansatsen. Portföljen adresserar utmaningarna kopplade till förorenade sötvatten-, marina-, och kustnära ekosystem och vattenavrinningsområden som bl.a. är ett resultat av avloppsvatten från städer och kustsamhällen och industri, problem orsakade av plastavfall samt andra marina föroreningar bundna till plast.

Under perioden 2018-2020 levererade komponenter inom 20 insatser mot strategimålet och utbetalningsnivån har ökat något men legat runt 80-90 MSEK per år. Insatsportföljen inom sötvatten har utvecklats i rätt riktning och innehåller i stort sett samma partner som under den föregående strategin och där exv. Världsbanken och FN ger Sida möjlighet till dialog på högsta nivå, kompletterat med stöd till civila samhället och tankesmedjor. En ny partner som bidrar till metodutveckling för naturbaserade lösningar har tillkommit. Den marina delen av portföljen, som huvudsakligen har utvecklats under strategiperioden innehåller främst partner från multilaterala organisationer, internationella NGOs och tankesmedjor, samt en utlysningssfond. Den har utvecklats i rätt riktning, med fokus på plast och andra föroreningar. Arbetet med hälsoaspekter, andra kemikalier kopplade till marina plaster, naturbaserade lösningar samt källa-till-hav konceptet bör dock intensifieras inom ramen för pågående samarbeten.

SIWI:s (Stockholm International Water Institute) arbete på global nivå med kunskapsöverföring och dialogplattform på landnivå rörande **hälso- och miljöproblemen kopplade till antibiotikaresistens (AMR)** har bidragit till att Indien - världens största antibiotikaproducent - blir första landet i världen att lagstifta om antibiotikautsläpp vid produktion.⁹⁰ Source-to-Sea plattformen som samordnas av SIWI lanserade två publikationer om praktisk applicering av **källa-till-hav ansatsen**: “A guide for practitioners and Source-to-Sea framework for marine litter prevention” och “Preventing plastic leakage in river basins” och metoden pilottestas i Etiopien och Vietnam.⁹¹

Pacific Institute har kartlagt olika **naturbaserade lösningar i vattenavrinningsområdet** som ett led i processen att utveckla en metod som uppskattar nyttorna att investera i NBS från ett vatten-, kollagring- och biologisk mångfald-perspektiv.⁹²

Världsbankens *ProBlue* fokuserar sitt arbete med att **minska plastföroreningarna i havet** med 18 insatser, de flesta relaterade till marint skräp och avfallshantering, i Asien⁹³. *UNDP*:s globala 'Ocean

⁸⁸ SDG6 Synthesis Report on Water and Sanitation, 2018, UN-Water, sid. 63-66.

⁸⁹ UN General Assembly, seventy-fourth session Items 19 and 74 (a), Strengthening cooperation for integrated coastal zone management for achieving sustainable development, December 2019. Note by the Secretary-General, sid. 3-4

⁹⁰ SIWI Annual Results Report 2019, sid. 43, Dox 023317/20

⁹¹ SIWI Annual Results Report 2019, sid. 53-56, Dox 023317/20

⁹² NBS Progress Report Sept 2020, Dox 042283/20

⁹³ ProBlue, 2020 Annual Report, Dox 001132/21

Innovation Challenge' fokuserade den första utlysningen på minskade havsföroreningar som totalt fick 609 ansökningar varav 12 kortlistades för finansiering under 2021-2022.⁹⁴ IUCN:s projekt Marine Plastics and Coastal Communities (MARPLASTICS) har producerat 59 resultat såsom strandstädning av en 70 km strandsträcka i Kenya av lokala grupper, insamling av data om plastförorening som använts av Världsbankens analytiska arbete i Mocambique, bidra regeringen i Vietnam och Sydafrika att utarbeta policy för utökat producentansvar för plast, och insamling av 84 ton plast av lokala grupper i Thailand för återanvändning. En ny finansieringsform, UNDP:s globala 'Ocean Innovation Challenge' fokuserade den första utlysningen på minskade havsföroreningar som totalt fick 609 ansökningar varav 12 kortlistades för finansiering under 2021-2022.⁹⁵

4. Implikationer och rekommendationer

4.1 Implikationer

Utifrån resultat och slutsatser redovisade ovan ser Sida inget behov av justeringar av förändringsteorin och generell inriktning för strategins genomförande för de kvarvarande två åren. Den inriktning som uttrycks i strategiplanen för 2021-2022 är med andra ord fortsatt aktuell. Mindre justeringar görs löpande som en del av det agila och adaptiva arbetssättet Sida tillämpar. I enlighet med strategiplanen är följande i fokus för de avslutande två åren:

- Under 2021 kommer Sida att arbeta vidare med utkastet till analys av den globala multidimensionella fattigdomen. Analysen kommer att användas som **underlag för att ta fram strategiunderlag under 2022**, men även innan dess kommer den att användas operativt i arbetet med att stärka fattigdomsfokuset i portföljer och insatser.
- Sida ska stärka synergierna mellan denna och andra strategier och identifiera former för samarbete med Sidas nya regionala hubb för miljö/klimat i Nairobi.
- Sida kommer att säkerställa att strategigenomförandet ytterligare bidrar till biomångfaldsuppdraget och planerar för en förstärkning av biomångfaldsarbetet, både genom ny insats och potentiella garantier (inklusive på det marina området), samt stärkt integrering.
- Fortsatt arbete med och fokus på att säkerställa att fattigdoms- och rättighetsperspektiven (inklusive kopplingar mellan det globala och lokala) genomsyrar strategiportföljen och utgör en central del av dialogen med samarbetspartners.
- Viss förstärkning av urbanportföljen, inklusive potentiellt genom ny garanti.
- Viss justering av energiportföljen och klimatarbetet, främst genom att komplettera med garantiinsatser för att mobilisera kapital för a) operativa insatser på energiområdet och b) klimatanpassning och utsläppsminskningar.
- Fortsatt stärkande av det avdelningsöverskridande arbetet inom Sida och med utlandsmyndigheterna för att stärka synergier med andra strategier, inte minst på regional och bilateral nivå.
- Fortsatt arbete med att förstärka synergierna mellan strategimålen inom strategin – och med andra globala strategier - genom nya arbetssätt, tematiskt till exempel kring gröna städer och biologisk mångfald, naturbaserade lösningar, vatten och katastrofriskreducering, miljö och hälsa etc.

4.2 Rekommendationer inför kommande strategi

Som framgår av kontextanalysen (2.1) ovan har tillståndet för miljön förvärrats i majoriteten av de resultat som täcks in av nuvarande strategi. Behovet ökar därmed att kraftigt verka för en transformativ och miljömässigt hållbar samhällsomställning för att säkra fattigdomsbekämpning, och minska utsatta länders, lokalsamhällens och hushålls

⁹⁴ Brief Progress Update (November 2019) Ocean Innovation Challenge, sid. 3, Dox 040664/19

⁹⁵ Brief Progress Update (November 2019) Ocean Innovation Challenge, sid. 3, Dox 040664/19

sårbarhet. Återhämtningsarbetet efter Covid-19 innebär här en viktig möjlighet att ”build back better greener and fairer”.

Den nuvarande strategins bredd har överlag varit en fördel och har gett möjlighet att täcka in de viktigaste miljöutmaningarna utifrån ett helhetsperspektiv. I princip alla mål under strategin hänger nära samman och möjlighet att tillvarata och uppmuntra synergier (och undvika inlåsningseffekter) är centralt. Den omklustring av strategin som gjordes som del av operationaliseringen utgjorde därvid en mer funktionell utgångspunkt för portföljutveckling under genomförande av strategin. Andra viktiga förutsättningar har varit i) möjligheten att arbeta med globala aktörer som både är aktiva i det globala normativa arbetet och som ger resultat/effekter lokalt, ii) att vi haft full flexibilitet i val av aktörer och kanaler (inklusive garantier) samt iii) att vi genom kärnstöd eller kärnstödsliknande stöd kunnat möjliggöra adaptiva arbetssätt hos våra samarbetspartners.

I linje med erfarenheter från genomförandet rekommenderar Sida att en kommande ny strategi genomsyras av en systemansats för att svara upp mot multipla kriser som kräver lösningar på systemnivå som rör sig bort från renodlat silo- och sektortänk, och rekommenderar vidare att:

Behålla:

- Inkludering av de sju SDG-relaterade tematikerna som täcks in av nuvarande strategi
- Vad gäller vatten, bör kommande miljö/klimatstrategi fortsatt fokusera på de delar av SDG6 som rör vattenresurser, akvatiska ekosystem och föroreningar, medan de delar av SDG6 som rör WASH bör fortsatt inkluderas under den sociala strategin.

Förändra:

- **Minska antalet strategimål från nuvarande tio mål till sju**, genom att i kommande strategi helt **utgå från de sju relevanta globala hållbarhetsmålen**, dvs vatten, energi, hållbara städer, hållbar konsumtion och produktion, klimat, landbaserad biologisk mångfald, och marina frågor. De två nuvarande energimålen, de två nuvarande urbana målen, och de två nuvarande klimatmålen bör med andra ord slås ihop till ett mål vardera för respektive av dessa tre områden. Sida bedömer vidare att nuvarande mål om tillgång till bostäder är mer lämpligt att inkludera i bilaterala strategier.
- **Använd ej stödområdesnivån**. De föreslagna sju strategimålen hänger alla nära ihop, och det finns inget funktionellt sätt att klustra dem som inte skapar onödiga och icke funktionella silos.

All data in report is per December 31, 2020. It is an annex to the Strategy Report submitted to the Ministry of Foreign Affairs.

Average Annual Strategy Amount 2020: 1 300 000 KSEK

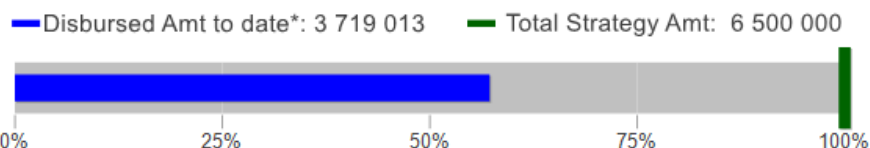
Total Strategy Outcome 2020: 1 275 813 KSEK

Table 1. Financial Overview 2020 per Area of Support/Objective in Strategy

Strategi	Stödområde	Mål	Utbetalat 2020
Strategy	Areas of Support	Objective	Outcome 2020 (KSEK)
Sustainable environment, climate, oceans and use of natural resources 2018-2022	Total		1 275 813
	Climate change and sustainable development	Prevention of climate change and reduction of greenhouse gas emissions and air pollution.	100 745
		Reduced vulnerability of people living in poverty as well as increased resilience to manage climate change and natural disasters.	254 599
		Sustainable energy systems based on renewable energy.	102 752
		Total	458 097
	Environmentally sustainable development and sustainable use of natural resources	Enhanced protection and rehabilitation, and sustainable management and use of land-based ecosystems, biodiversity and species, natural resources, including agriculture and forestry, as well as ecosystem services.	200 632
		Increased access to sustainable renewable energy at an affordable cost for people living in poverty.	94 358
		Environmentally sustainable cities and communities.	86 732
		Increased access to basic social services and housing for people living in poverty in urban areas.	56 704
		Sustainable production and consumption patterns, including preventive chemical control and waste management.	69 391
		Total	507 817
	Sustainable ocean and water resources	Strengthened protection and rehabilitation, as well as sustainable management and use of marine, coastal and freshwater ecosystems,	215 900

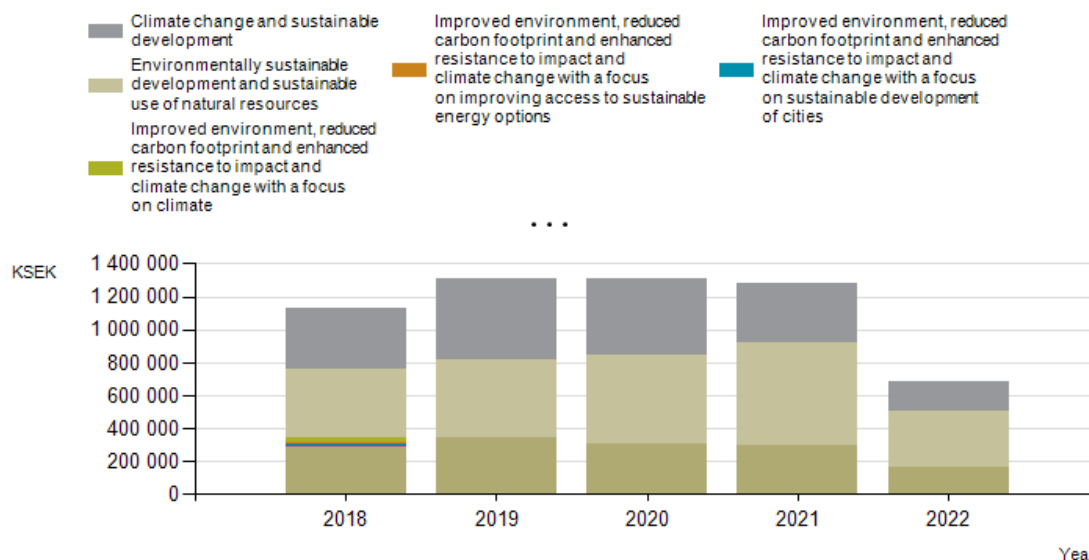
Table 2. Total Strategy Amount and Disbursed Amount During the Strategy Period (KSEK)

Strategy is in its 3rd year with total duration of 5 years.

* Note that the Disbursed Amt to date includes even payments made in the last year of the previous strategy, 51 893 KSEK

Table 3. Agreed Amounts per Area of Support for the Strategy Period

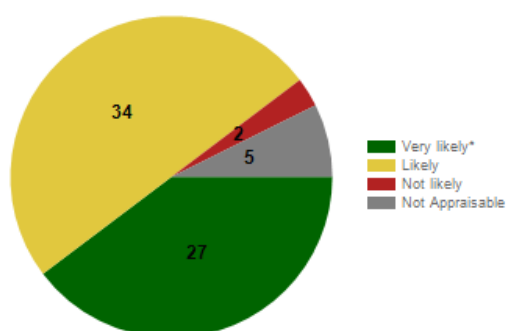
Information on area of support/objective in strategies was phased into Sida's systems starting 2012, but is incomplete up to 2015. This relates only to system generated data. Sidas contributions have always been assessed in relation to decided strategies incl. areas of support and objective (and previously areas and subareas). Correct information on division per area of support for 2015 and earlier is available in the previous strategy reports.

Table 4. Assessment of the Likelihood of Achieving the Contribution Objectives

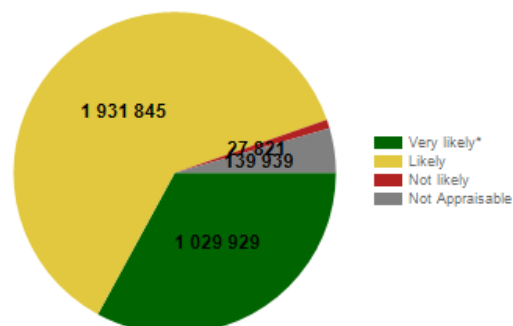
The two pie charts show the assessments of the likelihood of achieving the objectives of the contributions included in the strategy portfolio as per (4.1) contributions and (4.2) accumulated disbursed amount. The data is system-generated and aggregated based on the *Conclusion on Performance* (CoP) in Trac. In connection with the CoP, the question of the likelihood of achieving the contribution objective is answered according to a four-point scale, namely:

1. Very likely
2. Likely
3. Not likely
4. Not appraisable¹

4.1 As per Contribution

4.2 As per Accumulated Disbursed Amount (KSEK)

* Agreements newer than one year are assessed as "very likely" by default.

** Assessments made in Trac 6 have not been migrated since some questions in Trac 7.0 are new and have no equivalent in earlier versions of Trac. Therefore, the assessments made in Trac 6 are grey.

¹ Assessment "Not appraisable" is justified in cases when:

- There is not enough data to make an assessment (eg in difficult environments or late reports)
- The context of the contribution has changed significantly (eg natural disaster, coup d'état, extensive staff change of partner, corruption claim or similar.)
- The contribution itself has changed significantly (eg, the goal, scope, or timeframe of the contribution has been changed)